

TREBALL FINAL DE GRAU EN
MESTRE/A D'EDUCACIÓ
INFANTIL/PRIMÀRIA

**LA MÚSICA POPULAR A LA VALL
D'UIXÓ: UNA PROPOSTA DIDÀCTICA
PER A TRANSMETRE ALS NENS I
NENES LES TRADICIONS DEL SEU
POBLE.**

Alumna: Miriam Diago Salvador

Tutor TFG: José María Peñalver Vilar

Titulació: Mestre o mestra en Educació Infantil

Area de coneixement: Música

Curs acadèmic: 2017/2018

- 0. INDEX (pag. 1)**
- 1. INTRODUCCIÓ. (pag. 2)**
 - 1.1. RESUM (pag.2)
 - 1.2. PARAULES CLAU (pag.2)
- 2. OBJECTIUS. (pag. 3)**
- 3. JUSTIFICACIÓ DEL TEMA. (pag. 3-4)**
- 4. FONAMENTS TEÒRICS. (pag. 4-15)**
 - 4.1. EVOLUCIÓ DE LA MÚSICA POPULAR. (pag. 4-5)
 - 4.2. LA IMPORTÀNCIA DE TREBALLAR LES CANÇONS POPULARS A L'AULA. (pag. 5-6)
 - 4.3. LA MÚSICA POPULAR A LA VALL D'UIXÓ. (pag. 7-15)
- 5. PROPOSTA DIDÀCTICA. (pag. 15-27)**
 - 5.1. INTRODUCCIÓ. (pag. 15-16)
 - 5.2. OBJECTIUS. (pag.16-17)
 - 5.3. METODOLOGIA. (pag. 17)
 - 5.4. TEMPORALITZACIÓ. (pag. 18-25)
 - 5.4.1. CRONOGRAMA D'ACTIVITATS. (pag. 18-25)
 - 5.5. RECURSOS NECESSARIS. (pag. 25-26)
 - 5.7. AVALUACIÓ. (pag. 26)
 - 5.7.1. Criteris d'avaluació. (pag.26)
 - 5.7.2. Instruments d'avaluació (pag. 26)
 - 5.8 RESULTATS DEL PROJECTE. (pag. 26-27)
- 6. CONCLUSIONS GENERALS. (pag. 27- 28)**
- 7. BIBLIOGRAFÍA I REFERÈNCIES. (pag. 29-31)**
- 8. ANNEXES. (pag. 32-61)**

1. INTRODUCCIÓ.

1.1. RESUM

Hui en dia, la música popular ha perdut molta importància, com be afirma la Federació de ensenyanza CC.OO de Andalucía, 2009: “La práctica viva de la música popular tradicional en su medio natural está llamada a desaparecer en breve, salvo alguna conservación forzada de tipo etnográfico recuperativo”. Açò fa que les noves generacions no coneguen la música popular tradicional de La Vall d’Uixó.

Encara que si es treballa a l’escola les obres del cançoner Valencià, les cançons originaries de la localitat ja sols queden gravades a la memòria de la gent gran. Com diu (Chaves, 2013: pag.3) “la memoria de nuestros mayores, es el soporte fiel, pero a la vez el puntal más endeble de la música tradicional no escrita. De ahí la importancia de la recopilación y la transcripción de las canciones tradicionales, con el fin de rescatar y conservar este importante Patrimonio musical.”

Amb la finalitat de posar en contacte als nens amb la música i les cançons tradicionals del seu poble, en aquest treball s’indagarà sobre la música popular del municipi de La Vall d’Uixó, recopilant algunes de les cançons que s’han recitat des de fa dècades (i algunes inclús des de fa més d’un segle) a la població.

A més a més es crearà i es posarà en pràctica una proposta didàctica per a treballar amb els nens d’infantil les tradicions del poble mitjançant la música popular, amb la finalitat de que coneguen millor la tradició musical i la història del seu poble.

Per a finalitzar analitzarem quin efecte ha tingut aquesta intervenció en els nens i com podria afectar a la tradició musical del poble l’ensenyament d’aquestes cançons populars a l’aula.

1.2. PARAULES CLAU

Educació Infantil, didàctica de la música, música popular, tradició oral, recopilació i classificació del repertori.

2. OBJECTIUS.

Amb aquest treball es pretén assolir els següents objectius:

- Indagar en la música popular del poble de La Vall d'Uixó.
- Recopilar algunes de les cançons típiques de La Vall d'Uixó.
- Reconèixer i classificar els diferents tipus de cançons populars que podem trobar al poble de la Vall.
- Observar l'evolució de la música popular a La Vall d'Uixó.
- Conèixer la importància de treballar la música popular a l'aula d'infantil.
- Treballar amb els nens la música popular de La Vall d'Uixó.
- Potenciar en els nens l'estima per la música popular del seu poble.
- Conèixer el passat del poble de La Vall mitjançant les cançons populars d'aquest.

3. JUSTIFICACIÓ DEL TEMA.

La Vall d'Uixó és un municipi de la comarca de la Plana Baixa, província de Castelló. Al llarg del segle XVIII la seua població va augmentar per la unió de tots els llocs i viles de la vall i es va crear el Poble de Dalt i el Poble de Baix. Des de 1860 aquests dos llocs van formar una plaça central i es van unir. Al segle XX es va produir una segona gran expansió demogràfica, social i econòmica, degut a la immigració unida al sector del calçat que es desenvolupava en la localitat. Sols cal observar que els 8643 hab. que tenia al 1900 es van convertir en 24105 hab. a 1970. Aquest gran augment de la població en tan poc de temps ha facilitat que certes tradicions del poble s'hagen diluït. Actualment La Vall d'Uixó conta en 31819 hab. (INE 2016). El poble de La Vall d'Uixó sempre ha tingut una economia basada en els sectors agrícoles i artesans (principalment relacionats amb el sector de l'espardenya i de l'olleria), com s'ha dit avanç al segle XX es va produir una expansió econòmica degut a la creació de la fàbrica de calçats Segarra, i açò va potenciar la industrialització de diversos sectors econòmics de la població.

Aquest treball es fonamenta en la necessitat de fer ressorgir la música popular del poble de La Vall d'Uixó, que ha anat perdent importància amb el pas dels anys.

El gran desconeixement d'aquesta música des de fa anys, fa que les noves generacions no coneguen les cançons que des d'antic s'havien anat

transmetent de pares a fills.

Açò ho he constatat entrevistant-me amb algunes mestres que exerceixen la docència a les escoles de la Vall (que sí treballen cançons típiques valencianes i catalanes, però no les autoctones del poble) i ho he comprovat amb la gent de la meua generació. Les mestres que han aportat aquesta informació són Rosario Roig Abad (CEIP La Cova), Mari Carmen Roldán Catalán (CEIP La Colonia) i Begoña Rodríguez Corredera, Lola Fas, Trinidad Arnal i Carmen Marquet (CEIP Recaredo Centelles).

Annex 1

Aquestos trets m'han portat a fer una recerca de la música popular al poble de la Vall d'Uixó i a elaborar una proposta didàctica en la que es pretén apropar als nens a la tradició del poble mitjançant les lletres de les cançons populars d'aquest poble.

4. FONAMENTS TEÒRICS.

4.1. EVOLUCIÓ DE LA MÚSICA POPULAR.

Al llarg dels anys, la música popular ha anat transmetent-se de generació en generació. Aquestes cançons eren cantades en diferents contextos i situacions de la vida quotidiana, per exemple: en actes religiosos, en festivitats com pasqua o nadal, en alguns jocs, per a dormir als nadons o simplement mentre es realitzaven les diferents tasques diàries (treballar, fer les feines de casa, passejar, etc.). Podem trobar diferents definicions relacionades amb el terme "música popular", ací vos mostrem tres exemples:

1- "Este estilo está conformado por canciones de estructura musical y rítmica sencilla, como el vals, el corrido, la canción o el bolero, de fácil asimilación por las clases campesinas y populares" Vallejo, 2014. "Musica popular, un género que nació en el campo".

2- "El concepto de música popular en la sociedad actual es erróneo porque puede confundirse con otros estilos de músicas populares (...) La diferencia entre estos estilos de música popular se fundamenta en que la música urbana es más típica de las ciudades y depende de los medios de comunicaciones (...) En cambio, la música popular tradicional de tradición oral es funcional y anónima." Revista digital para

profesionales de la enseñanza, 2009. “Los aspectos fundamentales que definen a la música popular tradicional”, pag. 3.

3- “En la investigación etnomusicológica española también es frecuente utilizar el concepto de música popular para referirse al folklore y las músicas de tradición oral.” Flores, 2008: pag. 44

Com a síntesi d'aquestes definicions podem dir que encara que a dia de hui el terme musica popular es utilitzat per a referir-se a la música urbana que resulta atractiva per a un gran públic, aquest terme també fa referència a la música tradicional que s'identifica amb localitats específiques i que te un caràcter principalment oral.

Amb el pas dels anys moltes d'aquestes cançons han caigut en l'oblit degut a diferents causes com: la massiva producció de cançons comercials per part de la industria discogràfica i la seua gran difusió, la falta de recursos amb els que popularitzar les cançons tradicionals, la falta d'interès de les noves generacions per mantenir vives les tradicions i el patrimoni del seu poble, etc. Així, avui en dia la gran part dels nens no han escoltat mai ninguna cançó típica o originaria del seu poble, cosa que influeix també en que no coneguen molts dels trets més representatius de la seua localitat.

4.2. LA IMPORTÀNCIA DE TREBALLAR LES CANÇONS POPULARS A L'AULA D'INFANTIL.

Des de l'antiguitat, la música ha format part del dia a dia dels nens. Ja siguen les cançons escoltades a l'escola, a casa o al carrer.

Per als nens resulta més motivador aprendre a través de cançons, ja que aquestes poden resultar una especie de joc mitjançant el qual aprendre i adquirir certs conceptes. Avui en dia en gran part de les aules d'infantil es treballen conceptes com els dies de la setmana, els mesos de l'any o l'abecedari, entre altres, mitjançant la música. Aquest es el cas de les cançons de Damaris Gilabert, utilitzades a dia de hui, en quasi totes les escoles de parla catalana i valenciana.

L'autor Delgado Díez (2005) afirma, en la seua proposta per a aplicar a l'aula la música tradicional canària, que l'ensenyança de la música tradicional i folklòrica “forma parte de la llamada “pedagogía popular”, difusora de costumbres, valores y tradiciones” y que pensa que aquesta “Se considera por tanto el folklore un elemento primordial en la

educación, como un medio de contacto directo con la propia cultura y su entorno.”.

Tot açò em porta a pensar que una bona manera per a inculcar als infants la història i les

tradicions del seu poble, és mitjançant les cançons populars, ja que en la lletra d'aquestes podem trobar moltes referències a tradicions, personatges i històries del poble, perquè com Riesco (2009) afirma, “La història de la humanitat ha viatjat a través de la música”.

Per a concretar quina seria la millor manera per a utilitzar la música popular per a transmetre els diferents coneixements relacionats amb el poble, m'he plantejat les següents preguntes:

- **Com es pot inculcar la història i les tradicions del poble en la educació infantil a partir de la música?**

A partir de la lletra de les cançons populars del poble es poden inculcar les tradicions i la història de la localitat, ja que alguns trets de la història i de les costums locals apareixen en la lletra d'aquestes.

- **Que recursos es poden emprar?**

Per a fomentar aquesta adquisició de coneixements, podem reforçar les cançons amb elements com: vídeos i àudios de les cançons, material manipulatiu relacionat amb el que es parla en la cançó, recreacions de les tradicions lligades a algunes de les cançons, etc..

- **Quin repertori es pot treballar? Com es pot treballar?**

Es poden treballar quasi totes les cançons originàries o versions de la localitat. Tot i això caldrà adaptar-les a l'edat i les capacitats del nen acurtant-les i modificant la seua lletra per una més adequada si es cal.

- **Com pot millorar els continguts del llenguatge musical emprar aquestes cançons a l'aula?**

Treballar aquestes cançons populars promourà el treball d'elements relacionats amb el llenguatge música com són el ritme, l'afinació i el cant en grup, degut a que les diferents cançons es cantaran a l'aula.

A més a més, treballar la música popular a l'aula serà de gran profit per a evitar que, amb el pas dels anys, seguisquen perdent-se algunes de les cançons més identificatives del poble.

4.3. LA MÚSICA POPULAR A LA VALL D'UIXÓ.

Com diu la lletra de la Jota Vallera Nova, “Som del poble de la Vall, la jota mos ho demana, balladors de qualitat i cantadors de gran fama”. La Vall d’Uixó sempre ha estat un poble de gran afició i estima per la música.

A la localitat sempre han hagut una gran quantitat de agrupacions musicals. Com es cita al llibre “El temps passat. Retrospectiva gràfica de la Vall” de la Associació arqueològica de la Vall d’Uixó (1997): 31. “En 1913 el intel·lectual D. Carlos Sarthou escribirá: Casi siempre ha habido en la población tres o cuatro buenas bandas de música, laureadas en muchos certámenes; orquestas, compañías teatrales, etc. Es un pueblo artista por excelencia”.”.

En el referent a les bandes musicals del poble, avui en dia hi han tres: Ateneo Musical Schola Cantorum, Centro Instructivo de Arte y Cultura (CIAC) i Unión Musical Vallduxense. Però trobem constància d’altres bandes que es van crear a la localitat des d’abans de 1916 fins al voltant dels anys cinquanta com: Banda Artística Municipal , Banda Sociedad Musical Filarmonica Centro Vallense, Banda Lírica Nuevo Centro o La Banda Municipal. Aquesta informació l’he extreta del Directorio de asociaciones de La Vall d’Uixó i del llibre de la Asociación Arqueològica de La Vall d’Uixó (2008) “El temps passat. Retrospectiva gràfica de La Vall”.

En el context religiós, sempre han existit diferents cors a les esglésies de la localitat, aquests tenien la funció de fer l’acompanyament instrumental i vocal en les misses cantades. D’aquests es conserven dos: el cor de la Parròquia de Nostra Senyora de l’Assumpció i el cor de la Parròquia del Sant Àngel.

A més a més, al poble de La Vall encara perdura una de les tradicions més característiques del panorama religiós de la Comunitat Valenciana: el cant de la Aurora. Aquest es un cant dirigit a la Verge Maria, que es realitzava en les diferents capelles del poble, amb la finalitat d’avisar als fidels del començament del rosari de l’Aurora. Ara es canten a les festivitats senyalades, de bon matí. Informació recuperada del article de Climent Bueso, R. (2013) “La Aurora de La Vall d’Uixó”.

Avui en dia la rondalla d'aquesta localitat es La Rondalla Vallera, però durant el funcionament de la Fabrica Segarra (fabrica de calçat de gran renom, ubicada al poble de La Vall), la "Rondalla Segarra" era l'encarregada d'interpretar les diferents cançons rondallístiques del moment.

La rondalla Vallera, amb motiu del 750 aniversari de la Carta Poble de La Vall d'Uixó, l'any 2000 va crear una maqueta sonora que recull una serie de cançons que a ritme de coples, fandangos, pasdobles, valsets i jotes, entre altres; ens conten algunes històries i ens presenten a alguns personatges de la localitat (sempre en un tò d'allò més irònic). Aquestes cançons van ser composades a les darreries del segle XIX i fins meitat del segle XX pels "versadors" i en aquestes ja s'aprecien castellanismes.

Annex 2

Les jotes Valleres son interpretades, encara a dia de hui, per el grup de danses Arcude en les seues actuacions arreu de la península i inclús Europa.

Des de fa dècades, al poble ha existit una gran afició per el que envolta al món de les orquestres populars o de música llaugera, dedicades a amenitzar els diferents esdeveniments. Una de les orquestres més mítiques durant els anys trenta i quaranta, l'orquestra "Mikey", estava formada en gran part per Vallers i tenia origen en aquesta mateixa terra.

Annex 3

Per altra banda, sempre han hagut "versaors" que era la gent que es dedicaven a cantar i compondre (de vegades amb molta ironia) versets en valencià sobre la gent i esdeveniments del poble. Alguns d'aquests són: "Betum" des del segle XIX, i "Betumet" i Ramón "del cardaor" a principi del segle XX. Aquesta tradició s'assimila a les "Albaes" que hui en dia encara es realitzen dins del panorama musical de la Comunitat Valenciana. (aquesta informació l'he recopilada de diverses persones majors, com ara: Rosario Abad Segarra, Ramoneta de "l'Oro", Josefina "la Bastera" o Eleuterio "del rellotge".)

També tenim al poble un grup de música anomenat Peluts Productions, que escriuen les seues pròpies cançons i han aconseguit mitjançant el to irònic i humorístic dels "versadors", fer que la gent conega anècdotes i costums de la gent de la Vall.

Tota aquesta tradició musical ha propiciat que el poble, al llarg dels anys, haja creat un gran ventall de cançons tradicionals, ja siguen pròpies o versions d'altres que es canten en tota la zona. Aquestes en la seua majoria ens parlen del poble, dels habitants i de les costums de la Vall. Cal dir que la lletra d'algunes d'elles tracta temàtiques escatològiques o sense sentit.

A continuació he fet una classificació d'algunes de les cançons populars de La Vall d'Uixó, segons la temàtica de la seua lletra (que parlen de temes religiosos, de la "topetia", dels oficis, de la gent, de les llegendes i de les costums de la localitat) i context d'utilització (uilitzats en en el cant de la Aurora, en nadal, en pasqua i quaresma, per a dormir als nens o per a jugar). A més a més, als annexes es troben les lletres i algunes partitures d'aquestes cançons.

CANÇONS RELIGIOSES.

- Himne a la Mare de Deu de l'Assumpció.
- Himne del Santo Ángel Custodio.
- Gojos a Sant Vicent Ferrer.
- Gojos a la Sagrada Família.
- Himne a la Virgen del Rosario.

Aquestos càntics es realitzen en castellà, ja que almenys des del segle XVIII, aquesta era la llengua utilitzada pel clero.

Es dona, inclús, la circumstància que l'escriptor i historiador Honori Garcia va escriure la lletra de l'Himne de la Mare de Deu de l'assumpció en valencià, i va ser traduïda al castellà per l'autor de la música d'aquest. Açò ho podem saber degut a que en la partitura d'aquest, apareixen citats l'autor original (en valencià) i l'autor de la música i la traducció.

Menys l'himne a la Mare de Deu de l'Assumpció que esta localitzat en el llibre "Parroquia de Nuestra Señora de la Asunción", les altres les he recuperat d'un llibre anònim, conservat a l'arxiu de la Parròquia del Santo Ángel, on es recullen els diferents himnes de "la part de dalt" del poble.

Annex 4

AUORES.

- Coplas a la Virgen del Rosario.
- Copla al Santo Ángel.
- Copla a la Sagrada Familia.
- Copla a la Virgen de los Dolores.
- Copla a la Virgen de la Cueva Santa.
- Copla a San Vicente.
- Copla a Santo Domingo.
- Copla a San Roque.
- Copla a Nuestra Señora de la Asunción.
- Copla a San Antonio.

Amb aquestes “coples” passa el mateix que amb els anteriors càntics religiosos, per això estan escrits en castellà.

Estes cançons es troben en un llibre anònim de recull de “coples” que es conserva a’arxiu de la parròquia del Santo Àngel.

Annex 5

CANÇONS PER A JUGAR

- La tia María. (Cançó de corda). *Versió de la vall.*
- En una rastrera de gent forastera. (Utilitzada per els pares i els nens mentre passegen agafats de la mà)

Recopilades mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 6

CANÇONS PER A NADAL

A més a més de les nades comunes, a la localitat es canten altres cançons referents a les tradicions d'aquesta època.

- La tia Contxa. (aquesta cançó es cantava la vespra de Nadal, amb música "d'albaes", quant els joves anaven de casa en casa demanant "l'aguinaldo")

Recopilada mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 7

CANÇONS DE QUARESMA I PASQUA.

Per a aquestes festivitats es cantaven diverses cançons típiques a la Comunitat Valenciana, però a més a més, també es cantaven les pròpies versions d'algunes d'aquestes.

- El ram de la passió. (Versió que integra en la seua lletra el fet de que quan es Diumenge de Rams, s'apropa l'època de les cireres)

Recopilada mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 8

CANÇONS DE BRESOL

- La Mare de Deu.
- La meua xiqueta es l'ama.

Aquestes són dos cançons típiques Valencianes, que han sigut acceptades i adaptades per la gent del poble de la vall.

Recopilades mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 9

CANÇONS DE TOPETIA

El terme topetia, tot i que es un vulgarisme, és molt utilitzat a la localitat per a referir-se a enfrontament o rivalitat.

Al poble de la vall sempre ha hagut molta rivalitat amb els pobles del voltant, com Moncofa, Xilxes, Vilavella, Nules i Alfondeguilla. També he existit i seguis existint una gran rivalitat entre la gent del poble de dalt “els d’allà dalt” i els del poble de baix “els d’allà baix”.

- Topetia. (Cal llegir la lletra d’aquesta cançó per a poder assabentar-se de la verdadera rivalitat que hi ha en la Vall)
- A la mar tiren bales. (Resultant de la rivalitat amb el poble de Moncofa)
- Fondeguilla en un barranc. (Clar exemple de la topetia amb el poble d’Alfondeguilla)

La cançó “Topetia” ha sigut recopilada mitjançant un archiu sonor i les altres dos han sigut recopilades mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 10

CANÇONS DE LLEGENDES

- El Moro Musa. (Cançó referent al personatge del Moro Musa, que és protagonista de gran quantitat de llegendes i que representa la figura del “coco” a la Comunitat Valenciana)

Recopilada mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 11

CANÇONS REFERENTS ALS OFICIS I COSTUMS

- El sereno ha mort un gos.

Recopilada mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 12

CANÇONS QUE PARLEN DE LA GENT DEL POBLE

- Jota Valleria Nova. (Alaba la tradició musical del poble)

Recopilada de: **Grupo de danzas ARCUDE** (2005). Arreu del món [CD] La Vall d'Uixó.

- La tia Amalia. (La tia Amalia i el tio "Cholvi", portagonistes d'aquesta cançó, foren dos veïns de la localitat)
- Llaganya tenia un hort. (Versió de la cançó "Monpare tenia un hort", utilitzant el nom d'un veí de la Vall anomenat amb el malnom de "Llaganya")
- Baró campió. (Aquesta cançó nombra alguns dels ciclistes de la Vall, d'aquells temps)

Recopilades mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

- En el carrer de Conills. (Aquesta cançó parla d'un robatori i d'un jutge amb certa mala fama)
- El tio Cento "del Botero".(Com he comentat avanç, algunes de les cançons tracten temes una mica de mal gust, com en aquest cas, que parla dels testicles del "Botero")
- La "Cuadrilla de Galí". (Aquesta quadrilla de la que es parla en la cançó, es tractava d'un grup de músics i cantadors que acudien a amenitzar els actes on s'els cridava El nom d'aquesta quadrilla, tot i sent la cançó en valencià, esta escrit en castellà: "La cuadrilla de Galí")
- Els clavaris del pla. (Segons la cançó, els clavaris del barri del pla de la Cova Santa no tenien molta bona fama)
- De la Vall es millors. (Aquesta cançó es una versió d'altres jotes i cançons valleres)
- Leonor. (En aquesta cançó es conta la historia de Leonor, una xica fadrina que al parèixer massa volia triar)
- La penya "El Manoll". (En aquesta cançó es parla de la penya "El Manoll", una penya ciclista que hi havia a la localitat)
- Quant s'acabe la guerra. (En aquesta cançó es nombra a gran part dels veïns del carrer Conills, quan es parla de la suposada festa que es volia fer a l'acabar la guerra)

- El dipòsit de “Monín” i “americans” en la vall. (Aquesta cançó parla d’algunes de les persones més conegudes a la vall)

Recopilades de: Associació Cultural Músico-Vocal Rondalla Vallera Nosaltres Mateixos, (2000). *La cançó popular de La Vall al segle XX*. [CD] La Vall d’Uixó.

Annex 13

CANÇONS QUE PARLEN DE LES COSTUMS I DELS TRETS CARACTERÍSTICS DEL POBLE

- Himne de La Vall d’Uixó.

Recuperat d’un llibre anònim on es recullen els diferents himnes de “la part de dalt” del poble.

- Jota Vallera Vella. (Aquesta cançó parla d’algunes de les costums del matrimoni i altres costums dels balladors)

Recopilada de: Grupo de danzas ARCUDE (2005). *Arreu del món* [CD] La Vall d’Uixó.

- La vespra l’Angel. (Parla d’algunes males costums que tenien els homes quant s’apropava l’estiu)
- Els miracles de Coves de Vinromà. (Aquesta cançó sorgeix de la gran afluença de gent que anava a les Coves de Vinromà a que una xiqueta de Les Coves, que deia que se li apareixia la Verge, els sanava de les seues malalties)
- Cançó de la fàbrica. (Aquest valset és un comentari irònic de la situació econòmica dels treballadors de la Fabrica Segarra)
- El dia de carnestoltes. (Aquesta cançó parla dels dies de pluja, en el que els treballadors del cap es reunien)
- Canvi de president. (Aquesta cançó parla del desig de les xiques per tindre un novio ric)
- La falsa invitació. (Amb aquesta cançó es fa la broma que algú va fer als components de la penya Chevalier, que estava formada per els “nous rics” de La Vall)
- La cacera i la mala fama. (Parla de la mala fama dels caçadors de la localitat)

- Les casetes de Xilxes. (Reflexa la tradició que hi havia de baixar a estiuejar a la platja de Xilxes)
- Boira a pipa i al castell. (Dintre d'aquesta cançó trobem una de les dites més populars a la Vall d'Uixó: "Boira en Pipa i en el Castell, pica espart i fes cordell", aquesta dita anunciava la vinguda de pluja)
- La vall i la festa. (Amb aquesta peça s'exalta el caràcter fester de la localitat)

Recopilades de: Associació Cultural Músico-Vocal Rondalla Vallera Nosaltres Mateixos, (2000). *La cançó popular de La Vall al segle XX*. [CD] La Vall d'Uixó.

- La Vallense. (Cançó propagandística de la fabrica local de La Vallense, anunciant la gran qualitat del seu calçat)

Recopilada mitjançant entrevistes a la gent de la localitat.

Annex 14

5. PROPOSTA DIDÀCTICA.

5.1. INTRODUCCIÓ.

Amb aquesta proposta didàctica es pretén que els nens elaboren un xicotet cançoner amb algunes de les cançons treballades a classe.

Per a treballar les cançons es realitzarà una activitat o joc de cada una d'elles i les elaboracions resultants les plasmarem en un Lapbook (llibre de pestanyes), que al final serà el cançoner que cada nen es portarà a casa. A més, abans de cadascuna d'aquestes activitats, la mestra ensenyara als nens la cançó corresponen i tractarà que els alumnes la canten sense ajuda.

En aquest cas es treballaran deu cançons populars del poble de La Vall d'Uixó:

- La quadrilla de Galí. (D'aquesta cantarem les dos primeres estrofes, per ser molt llarga)
- El moro Musa.

- Fondeguilla en un barranc.
- Jota Vallera Vella.
- Llaganya tenia un hort.
- A la mar tiren bales.
- El ram de la passió.
- El sereno ha mort un gos.
- La tia Amàlia.
- Tia Conxa.
- En una rastrera.

Annex 15

Cal advertir que d'aquestes cançons són autòctones o versionades en la Vall, transmises de forma oral al llarg del temps, de pares a fills i sols he pogut trobar la partitura de "La cuadrilla de Galí" i de "La Jota Vallera Vella", ja que les altres cançons les he recopilat de manera oral, rescatades de la memòria d'algunes persones majors del poble, per la qual cosa no es pot aportar material de notació musical, encara que si aportaré a la defensa àudios amb les cançons cantades per les persones que he entrevistat i pels nens.

Annex 16

A més a més algunes d'aquestes cançons es poden adaptar amb l'objectiu de fer que la seva lletra tinga un contingut educatiu, ja siga en l'educació en valors o en els continguts de les altres àrees educatives com poden ser la història, la llengua, etc. Per a fer aquestes modificacions podem canviar paraules i verbs o eliminar paraules i expressions malsonants. Ja que com afirma en el seu treball Allés, 2015: pag. 10 "se puede observar la importancia de adecuar las canciones al contexto docente, así como tener en cuenta los gustos, necesidades e intereses de los alumnos"

Més avant podrem observar dos exemples d'adaptació en les cançons de "El Sereno" i de "El moro Musa".

5.2. OBJECTIUS.

Els objectius generals que es pretén que els nens aconseguisquen amb aquest projecte son els següents:

- Treballar amb els nens la música popular de La Vall d'Uixó.
- Potenciar en els nens l'estima per la música popular del seu poble.
- Conèixer el passat del poble de La Vall, mitjançant la lletra de les cançons populars d'aquest.
- Recuperar algunes de les cançons populars que, degut a la falta d'inerès per aquest tipus de música, les noves generacions ja no coneixen.

5.3. METODOLOGIA.

Aquest projecte ha sigut concebut com un APS, ja que com be ho defineix Puig Rovira, J. M. (2009), el APS és: "Una metodología que combina en una sola actividad el aprendizaje de contenidos, competencias y valores con la realización de tareas de servicio a la comunidad."

Un exemple de APS en relació a la educació musical és "Música y educación en valores: aprendizaje servicio en la escuela primaria" (Sáez y Marín, 2016), en aquest projecte APS es defensa la utilització d'aquesta metodologia com a mitja per a que els nens tinguen una major participació en la societat, al mateix temps que aquests adquirissen coneixements referents a l'educació musical i a l'educació en valors.

En aquest cas el servei a la comunitat és el de recuperar algunes de les cançons que formen el patrimoni de La Vall d'Uixó i el aprenentatge, és l'adquisició de coneixements relacionats amb la història del poble a través de les cançons populars d'aquest i elements del llenguatge musical com: el ritme, la prosòdia, l'afinació al unísono i el tempo.

Dintre d'aquest APS, es treballara mitjançant un projecte, ja que "la enseñanza por proyectos resulta una estrategia imprescindible para lograr un aprendizaje escolar significativo y pertinente" Lacueva, A. (2006). Amb açò el que pretenem és que els nens

puguen adquirir de la millor manera possible els coneixements pertinents al projecte, a la vegada que es fa un servei a la comunitat.

En quant a la participació dels nens en aquest projecte sempre serà activa, tractant als alumnes com els protagonistes d'aquest acte de ensenyament-aprenentatge.

5.4. TEMPORALITZACIÓ.

Aquest projecte es realitzarà durant el tercer trimestre, durant set setmanes, i ocuparà dues sessions de 45 minuts a la setmana, en total 14 sessions.

Cada cançó es treballarà durant una o dues sessions i l'última sessió del projecte es dedicaran per a fer un repàs de les cançons treballades en aquest. A continuació es mostra un cronograma de les diferents sessions i les activitats detallades que s'han realitzat en cada una.

SESSIÓ: 1 DATA: 10/04/2018
NOM DE L'ACTIVITAT:
Activitat inicial
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:
En aquesta activitat utilitzarem els resultats dels qüestionaris passats a les famílies, per a introduir el projecte, així farem que els nens intenten cantar les cançons que les seves famílies han posat al qüestionari. Per a motivar als alumnes posarem a l'aula (a la vista dels nens), una caixa amb diferents objectes relacionats amb les diferents activitats. Així crearem curiositat i interès per a conèixer que son eixos objectes. Annex 17
OBJECTIUS:
- Conèixer l'interès que mostren els nens per el projecte que es va a posar en pràctica.

SESSIÓ: 2 i 3 DATA: 13/04/2018 i 16/04/2018

NOM DE L'ACTIVITAT:

Jota Vallera Vella

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Aquesta activitat es realitzarà durant dos sessions.
Mitjançant aquesta cançó, i amb reforços audiovisuals (vídeos), ensenyarem als nens que són les jotes i com les ballen el grup l'Arcude de La Vall d'Uixó.
També farem unes castanyoles amb cartró i xapes, ja que l'instrument original no s'adapta a la fisonomia i les necessitats dels nens d'infantil.

OBJECTIUS:

- Conèixer que són les jotes.
- Saber com s'utilitzen les castanyoles en el ball de la jota.

LLETRA DE LA CANÇÓ:

Jo sóc del distrit de Nules,
província de Castelló,
sóc del regne de València,
nascut a la Vall d'Uixó.
Tots em dien que em casara
i no portaria llenya.
I ara que ja m'he casat,
en porte al coll i a la esquena.

SESSIÓ: 4 DATA: 20/04/2018

NOM DE L'ACTIVITAT:

El sereno

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Amb aquesta activitat, explicarem als nens quin era l'ofici de sereno, buscarem la seua definició i cantarem la cançó del sereno.
També explicarem la tradició de fer a l'estiu fanalets amb els melons "d'alger" i anar cantant aquesta cançó, de nit, amb el fanalet.

OBJECTIUS:

- Conèixer l'ofici de sereno.
- Conèixer la tradició de fer fanalets, relacionada amb la cançó del sereno.

LLETRA DE LA CANÇÓ:

El sereno ha mort un gos,
l'ha portat a l'hospital
de l'hospital a València,
de València a la marjal.

ADAPTACIÓ DE LA CANÇÓ:

El sereno ha *vist* un gos,
l'ha portat a l'hospital
de l'hospital a València,
de València a la marjal.

SESSIÓ: 5 DATA: 23/04/2018

NOM DE L'ACTIVITAT:

“Fondeguilla” en un barranc

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Per a aquesta activitat, cantarem la cançó i veurem fotos dels dos pobles veïns.
A més a més farem un joc de completar amb la lletra de la cançó.

OBJECTIUS:

- Conèixer quin és el poble de la Vall i quin és el poble d'Alfondeguilla.

LLETRA DE LA CANÇÓ:

Fondeguilla en un barranc,
la Vall en una costera.
Més val un tros de la Vall,
que Fondeguilla sencera

SESSIÓ: 6 DATA: 27/04/2018

NOM DE L'ACTIVITAT:

La “cuadrilla de Galí”

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Per a aquesta activitat explicarem als nens que era la quadrilla de Galí i els mostrarem una foto d'aquesta. Després d'observar la imatge, els nens dibuixaran als components d'aquesta.

OBJECTIUS:

- Saber que era la quadrilla de Galí.
- Conèixer quins eren els instruments utilitzats.

LLETRA DE LA CANÇÓ:

La quadrilla de Galí
que són tots molt divertits,
i no passa cap diumenge
que no estiguen reunits.

SESSIÓ: 7 i 8 DATA: 2/05/2018 i 4/05/2018**NOM DE L'ACTIVITAT:**

El moro Musa

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Aquesta activitat constarà de dues parts realitzades en dos sessions:

- Contarem la llegenda del Moro Musa que es conta a la localitat.
- Ensenyarem la cançó que hi ha d'aquest personatge.

OBJECTIUS:

- Conèixer la llegenda del Moro Musa.
- Saber que avanç es vivia en coves a la Vall.
- Adonar-se de que quan plou molt el riu subterrani es desborda.

LLETRA DE LA CANÇÓ:

A les coves quin aigua cau,
a "l'archimoro" s'han ofegat.
Chocorroc, choc, choc...
Chocorroc, choc. choc...
El Moro Musa que ho ha sabut,

<p>s'ha posat dins d'un mig almud. Chocorroc, choc, choc... Chocorroc, choc. choc...</p>
ADAPTACIÓ DE LA CANÇÓ:
<p>A les coves quin aigua cau, a "l'archimoro" s'han <i>amagat</i>. Chocorroc, choc, choc... Chocorroc, choc. choc... El Moro Musa que ho ha sabut, s'ha posat dins d'un mig almud. Chocorroc, choc, choc... Chocorroc, choc. choc...</p>

SESSIÓ: 9 DATA: 7/05/2018
NOM DE L'ACTIVITAT:
"Laganya" tenia un hort
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:
Cantarem la cançó, explicarem que es llaurar i farem unes xicotetes titelles dels protagonistes de la cançó (el burro i el tio "Llaganya").
OBJECTIUS:
- Conèixer l'ofici de llaurar.
LLETRA DE LA CANÇÓ:
<p>Llaganya tenia un hort, llaurava amb un burro tort. L'aladre era de canya: ¡Arre burro castanya!</p>

SESSIÓ: 10 DATA: 11/05/2018
NOM DE L'ACTIVITAT:
Tia Contxa
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Cantarem la cançó i pintarem a la tia Conxa, als xiquets que demanen "l'aguinaldo" i el pastisset.

OBJECTIUS:

- Conèixer la tradició d'anar a demanar "l'aguinaldo" la vespra de Nadal.

LLETRA DE LA CANÇÓ:

Tia Conxa, tia Conxa...
done-mos un pastisset,
done-mos un pastisset...
que esta nit es Nochebuena
i ha nascut el Jesuset.
Tia Conxa, tia Conxa....

SESSIÓ: 11 DATA: 14/05/2018

NOM DE L'ACTIVITAT:

La tia Amàlia

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Cantrem la cançó i amb la lletra d'aquesta farem un joc de completar amb pictos.

OBJECTIUS:

- Conèixer la tradició de dur els menjars a coure al forn del barri.

LLETRA DE LA CANÇÓ:

La tia Amàlia ha mort un poll,
en tomateta l'ha dut al forn.
El tio "Cholvi" no l'ha volgut,
i la tia Amàlia se l'ha fotut.

SESSIÓ: 12 DATA: 18/05/2018

NOM DE L'ACTIVITAT:

En una rastrea

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:

Cantar la cançó i explicarem als nens el joc que es fa amb aquesta cançó.
OBJECTIUS:
- Conèixer el joc de la “Rastrera”
LLETRA DE LA CANÇÓ:
En una rastrera de gent forastera, en un carreró: estira el calaixó!

SESSIÓ: 13 DATA: 21/05/2018
NOM DE L'ACTIVITAT:
El ram de la passió
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:
Per a que els nens entenguen la cançó, explicarem que per al dia de Rams , ja s'apropava l'època de collir cireres i que els infants d'abans les esperaven amb deler, ja que no comptaven amb tantes llepolies com ara. Mostrarem també una imatge del Sant Vicent Ferrer de la nostra ermita, per a què es fixen que també porta un penjoll de cireres al dit.
OBJECTIUS:
- Saber la tradició de penjar cireretes al balcó el dia de rams. - Conèixer la diferencia de costums entre els xiquets d'abans i ells. - Conèixer en quina època de l'any es cullen les cireres.
LLETRA DE LA CANÇÓ:
El ram de la passió: cireretes, cireretes... El ram de la passió: cireretes al balcó!

SESSIÓ: 14 DATA: 25/05/2018
NOM DE L'ACTIVITAT:
Activitat final
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT:
En rogle, ensenyarem als nens el resultat dels Lapboks i cantarem totes les cançons que engloba aquest.
OBJECTIUS:
- Repassar les cançons treballades en el projecte.

5.5. ESTRATÈGIES I RECURSOS DIDÀCTICS.

- **Recursos espacials:** Els recursos espacials e infraestructures necessàries per a dur a terme les activitats d'aquesta unitat didàctica són l'aula pertanyen a Infantil 4 anys.
- **Recursos temporals:** En quant a recursos temporals, les activitats han estat programades dintre de l'horari escolar, adequant-se el més possible a la distribució per àrees que marca l'horari.
- **Recursos humans:** Els recursos humans necessaris per a dur a terme aquesta unitat seran, la tutora de l'aula i jo com a monitora per a posar en pràctica el projecte.
- **Recursos materials:** Els materials necessaris per a dur a terme aquesta unitat es poden classificar en:
 1. **Materials fungibles:**
 - Ceres blanques, ceres dures, retoladors i llapisseres.
 - Pegament i cola.
 - Cartolines i paper continu.
 - Gomets i decoracions varies.
 2. **Materials no fungibles:**
 - Tisoires, punxons i estores.

3. **Material didàctic:**

- Materials impresos (fitxes per al Lapbook).
- Materials gràfics (pòsters amb les diferents cançons).
- Àudios i vídeos de les cançons cantades per la gent del poble o pels grups musicals que les interpreten.
- Lletres i algunes partitures de cançons que es treballen en el projecte.

4. **Material reciclat:**

- Cartró

5.7. AVALUACIÓ.

L'avaluació tindrà un caràcter processal i continu, per el qual estarà present, de forma sistemàtica, en el desenvolupament de totes les activitats. Aquesta es realitzarà principalment mitjançant l'observació, encara que també utilitzarem una taula d'observació.

5.7.1. CRITERIS D'AVALUACIÓ

- L'alumne/a ha mostrat interès en les diferents activitats realitzades durant el projecte.
- El xiquet o xiqueta ha adquirit els coneixements lingüístics referents a les tradicions o a la història del poble referents a cada una de les cançons.
- L'infant ha aconseguit cantar total o parcialment les cançons treballades en el projecte, afavorint els continguts del llenguatge musical com el ritme, l'afinació, el tempo i, sobre tot, el cant en grup.

5.7.2. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

- **Diari del mestre:** amb aquest instrument podrem anotar les diferents observacions fetes a l'aula en cada una de les sessions, i així, poder avaluar aspectes com la motivació dels nens en cada una de les activitats.
- **Taula d'avaluació:** en aquesta taula apareixeran els diferents objectius i una escala de valoració que ens indica si cada un dels objectius ha estat assolit, en procés o no assolit.

Annex 18

5.8 RESULTATS DEL PROJECTE.

La posada en pràctica d'aquest projecte ha suposat per a mi una gran satisfacció per la gran acceptació que ha tingut per part dels alumnes, que han gaudit molt cantant i descobrint llegendes i curiositats del seu poble

La proposta didàctica l'he posada en pràctica durant 14 sessions al llarg del tercer trimestre, perquè era quant tenia la possibilitat d'accedir als xiquets i xiquetes d'una classe, ja que estava fent les pràctiques per a la universitat. Adjunte una taula on es pot veure el cronograma d'activitats que han sigut realitzades al llarg de set setmanes, hi ha que tenir en compte que en la quarta setmana la sessió de dilluns la varem canviar a dimecres de vesprada ja que dilluns era festiu.

Annex 19

Així i tot, quan en un futur tinga l'oportunitat laboral d'estar al front de la meua pròpia classe, he pensat que aquest projecte el portaria a terme al llarg de tot el curs, fent coincidir les sessions amb cançons pròpies de les festes i esdeveniments concrets, amb les dates corresponents, i repartint les altres cançons més generals a la resta del curs, podent incloure així alguna més.

6. CONCLUSIONS GENERALS.

A l'hora de fer aquest treball, he decidit indagar, no sols en les cançons populars pròpies de la xicalla, sinó en tots els tipus de obres musicals típiques i pròpies de La Vall d'Uixó, algunes de les quals sols queden en la memòria de la gent de certa edat. Açò ha sigut una feina difícil en alguns moments, perquè alguns majors recordaven parts de certes cançons, però no senceres i ha calgut entrevistar-me amb molts veïns del poble per a completar-les. Ells m'han explicat el significat d'algunes d'elles i quan o perquè es cantaven. Adjunte als annexes uns vídeos amb el testimoni de les persones entrevistades.

A més de les recopilacions orals, he pogut aconseguir una maqueta on es recullen cançons datades a la primera meitat del segle XX, però que quasi des de la seua publicació a l'any 2000 està esgotat (Associació Cultural Músico-Vocal Rondalla Vallera Nosaltres Mateixos, 2000. *La cançó popular de La Vall al segle XX*). La temàtica d'aquestes cançons és purament local i m'he informat preguntant a algunes persones (totes majors de vuitanta anys), de les històries i personatges protagonistes d'aquestes cançons escrites per els "versadors" vellers. També he recopilat documents (lletres i partitures) referents a cançons religioses, les jotes i l'himne de La Vall d'Uixó.

Com he dit en l'apartat de resultats del projecte, la posada en pràctica de la proposta didàctica ha sigut molt motivadora per als nens, ja que aquests han après i s'han interessat per els diferents trets de la història del seu poble, i que fins al moment eren desconeguts per a ells, perquè avui en dia "la música tradicional que formaba parte de la vida de la persona y la colectividad, y que se relacionaba directamente con ella, ha sido sustituida por el consumo de música ajena al entorno familiar y social." (Delgado, 2005: 10).

Al concloure la recerca, m'ha sorprès la quantitat de historia, anècdotes, personatges i tradicions que he descobert a partir d'aquestes cançons i m'ha preocupat que quasi no queden persones que les recorden, per això crec que aquest treball (podríem dir d'investigació i recopilació), pot considerar-se un servei a la memòria i les tradicions del meu poble. Al igual que pense que és necessari donar a conèixer les cançons més adequades als infants en l'escola, ja que d'altra manera seria quasi impossible rescatar-les de l'oblit, degut a que la majoria dels seus pares i iaies ja no les coneixen.

7. BIBLIOGRAFÍA I REFERÈNCIES.

Allés, L. (2015). *Las canciones en el aula de E/LE: una propuesta didáctica con música alternativa*. Master en español como lengua extranjera (VI edición).

Recuperado de:

http://digibuo.uniovi.es/dspace/bitstream/10651/31963/6/TFM_Alles%20García.pdf

Arévalo, A. (2009). *Importancia del folklore musical como práctica educativa*. Revista electrónica LEEME: nº23.

Recuperado de:

<https://ojs.uv.es/index.php/LEEME/article/view/9779>

Asociación Arqueològica de La Vall d'Uixó (2008). *El temps passat. Retrospectiva gràfica de La Vall*. La Vall d'Uixó: Artes gráficas Diago.

Associació Cultural Músico-Vocal Rondalla Vallera Nosaltres Mateixos, (2000). *La cançó popular de La Vall al segle XX*. [CD] La Vall d'Uixó.

Bibliotecas públicas, La vall d'Uixó.

Recuperado de:

<http://www.bibliotecaspublicas.es/lavall/imagenes/contenido9536.pdf>

Climent Bueso, R. (2013) *La Aurora de La Vall d'Uixó*. Ariadna; cultura, educación y tecnología, vol.1 nº2, 115-123.

Recuperado de: <https://core.ac.uk/download/pdf/61429502.pdf>

Chaves de Tobar, M. (2013). *Musica y educación en valores: un aprendizaje servivio en la escuela primaria*. Artseduca, nº6.

Recuperado de:

<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4528210>

Delgado, J.C. (2005). *La aplicación de la música tradicional Canaria en las aulas: un reto didàctico para el profesorado*. Revista electrónica LEEME. nº 15.

Recuperado de:

<http://musica.rediris.es/leeme/revista/delgado05.pdf>

Federación de enseñanza de CC.OO de Andalucía (2009). *Los aspectos fundamentales que definen a la música popular tradicional*. Revista digital para profesionales de la enseñanza: nº4.

Recuperado de:

<https://www.feandalucia.ccoo.es/docu/p5sd5346.pdf>

Flores, S. (2008). *Música y adolescencia. La música popular actual en la educación musical*. Premios INJUVE para tesis Doctorales 2008.

Recuperado de:

<http://www.injuve.es/conocenos/ediciones-injuve/accesit-premios-injuve-para-tesis-doctoral-es-2008-susana-flores-rodrido>

Grupo de danzas ARCUDE (2005). *Arreu del món*. [CD] La Vall d'Uixó. D.L. CS-168-2005.

Lacueva, A. (2016). *La enseñanza por proyectos ¿Mito o realidad?*. Revista Iberoamericana de Educación. nº16.

Recuperado de:

https://docs.google.com/file/d/0B_dtKJHJQ43HRjRleEFZZmNXdjg/edit

Parroquia Nuestra Señora de la Asunción (2001). *Iglesia parroquial Ntra. Sra. de la Asuncion*. La Vall d'Uixó: Sandalines.

Peñalver, J.M. (2011). *¿Qué es el jazz? Adaptación, modificación y transformación de los elementos musicales para la improvisación*. Revista electrónica de LEEME, nº 27, pp 35-87.

Peñalver, J.M. (2013). *Propuestas y modelos para la investigación en el jazz*. En Revista MUSIKER, nº 20, pp 87-114.

Puig, J. M. (2009). *Aprendizaje servicio. Educación y compromiso cívico*. Barcelona: Graó.

Recuperado de:

file:///C:/Users/pc/Downloads/CRITICA_APRENDIZAJE_SERVICIO_ApS_Educacion_y_copr.pdf

Riesco, B. J. (2009). *La música en la educación infantil*. Upcomillas, nº327, 33-35.

Recuperado de:

<https://revistas.upcomillas.es/index.php/padresymaestros/article/download/1309/1119>

Vallejo, V. (2014). *Música popular, un género que nació en el campo*. Radio nacional colombiana.

Recuperado de:

<https://www.radionacional.co/noticia/m-sica-popular-un-g-nero-que-naci-en-el-campo>

8. ANEXES.

Annex 1

Rosario Roig Abad:

<https://www.youtube.com/watch?v=TX212GUtnNE>

Trinidad Arnal:

<https://www.youtube.com/watch?v=IGcDaiy32nM>

Carmen Marquet:

<https://www.youtube.com/watch?v=Mpq0JXKKBoE>

Begoña Rodríguez Corredera:

https://www.youtube.com/watch?v=kQlt_AowCjA

Lola Fas Gregori:

<https://www.youtube.com/watch?v=byz80y1aQ1A>

Mari Carmen Roldán Catalán:

<https://www.youtube.com/watch?v=9Y8tld7Z0us>

Annex 2

Annex 3

Annex 4

HIMNO A NUESTRA SEÑORA DE LA ASUNCIÓN .

(Letra: Honoio García Traducción: José Pous C.M Música: Juan Padrós C. M.)

Siempre y en este día,

¡ Venid a honrar,

Venid a honrar a María..!

¡¡ Llegad, llegad!!

¡ y en retorno a sus finezas

cantadle vuestras ternezas!

¡¡ Cantad, cantad!!

¡ Bendita la Virgen bella

a quien esta Vall adora

y proclama por señora

con el más filial amor!

¡ Es la Reina de los ángeles,

que como trono ha escogido

nuestro Templo, donde ha sido

venerada con fervor...!

Siempre y en este día...

en todos tus caminos.

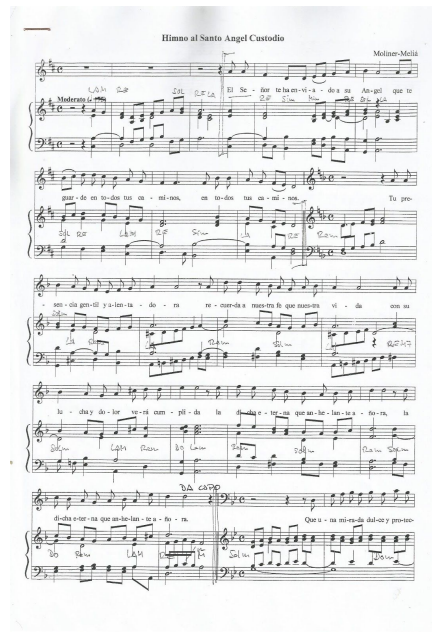
Tu presencia gentil y alentadora
recuerda a nuestra fe que nuestra vida
con su lucha y dolor vera cumplida
la dicha eterna que anhelante añora,
la dicha eterna que anhelante añora.

Que una mirada dulce y protectora
alumbra nuestra senda dolorida
y una mano amorosa está tendida
al alma que cayó y auxilio implora,
al alma que cayó y auxilio implora.

Nuestros padres honraban tu presencia
como un don de la augusta Providencia;
amparaba tu ayuda sobrehumana
su hogar, trabajo, llanto y alegría.

Y eras Tú quien velaba y defendía
el gran tesoro de su fe cristiana,
el gran tesoro de su fe cristiana,
de su fe, de su fe cristiana.

El Señor te ha enviado a su Ángel
que te guarde en todos tus caminos,
en todos tus caminos.

GOZOS A SAN VICENTE FERRER

(Cantados a la ermita de Sant Vicent)

Pues con su divina mano

os tocó el rostro el señor

SEDNOS PADRE Y DEFENSOR

SANTO APOSTOL VALENCIANO

El profético desvelo,

del águila Evangelista,

con su penetrante vista,

os vió volar por el Cielo.

Ángel y predicador

del juicio final cercano

SEDNOS PADRE I DEFENSOR...

Como Precursor segundo,

con mil prodigios naceis,

y de domingo escogeis

la antorcha que alumbra al mundo.

Siendo su mastín mejor,

está el dueño muy ufano.

SEÑOS PADRE Y DEFENSOR...

Librasteis del Purgatorio

a vuestra hermana querida

que os apareció afligida

de la Misa al Ofertorio.

Del treintenario, el fervor

fue su remedio temprano.

SEÑOS PADRE Y DEFENSOR...

Como profeta anunciáis

las naves de Barcelona,

y de Aragón, la corona

al Rey Don Fernando dais.

Vuestro voto superior

hizo este negocio llano.

SEÑOS PADRE Y DEFENSOR...

Ciento cuarenta mil almas

predicando convertisteis

y toda la vida fuisteis

adquiriendo eternas palmas;

de vuestra lengua el primor

entendió el griego y pagano.

SEÑOS PADRE Y DEFENSOR...

El precioso manantial

del pozo de vuestra casa

concede salud sin tasa
al que bebe su cristal,
quedando con tal favor
de todo mal libre y sano.

SEDNOS PADRE Y DEFENSOR...

Son vuestros milagros tantos,
que no se pueden contar,
siendo en todos singular
y asombro a los mismos santos.

Ya triunfante, el vencedor
sois del CIELO ciudadano.

SEDNOS PADRE Y DEFENSOR...

Pues con su divina mano
os toco el rostro el Señor

SEDNOS PADRE Y DEFENSOR

SANTO APOSTOL VALENCIANO.

<p><i>Gozos a San Vicente Ferrer</i></p> <p>Pues con su divina mano os toco el rostro el Señor SEDNOS PADRE Y DEFENSOR SANTO APOSTOL VALENCIANO</p> <p>El profético desvelo, del Aguilá Evangelista, con su penetrante vista, os vio volar por el Cielo. Angel y predicador del justo final sereno SEDNOS PADRE</p> <p>Como Precursor segundo, con mil prodigios nacis, y de domingo escogis la antorcha que alumbra al mundo. Siendo su masita mejor, estis el dueño mas ufano SEDNOS PADRE</p> <p>Libraстеis del Purgatorio a vuestra hermana querida que os agoró el finis de la Misa al Ofertorio Del tratamiento, el fervor fue su remedio temprano SEDNOS PADRE</p> <p>Como profeta anunciáis las maves de Barcelona, y de Aragón la corona al Rey Don Fernando dais Vuestra voto suspirar hizo este negocio llano: SEDNOS PADRE</p> <p>V. Ruega por nosotros, San Vicente R. Para que alcancemos las promesas de Cristo</p>	<p><i>Gozos a San Vicente Ferrer</i></p> <p>Ciento cuarenta mil almas predicando convertisteis y toda la vida fuisteis alquiereando eternas palmas De vuestra lengua el primer entendió el griego y pagano SEDNOS PADRE</p> <p>El precioso manantial del pozo de vuestra casa concede salud sin tasa al que bebe su cristal quedando con tal favor de todo mal libre y sano: SEDNOS PADRE</p> <p>Son vuestros milagros tantos, que no se pueden contar, siendo en todos singular y asombro a los mismos santos Ya triunfante, el vencedor sois del CIELO ciudadano: SEDNOS PADRE</p> <p>Angel, Profeta, Doctor y anunciador del Juicio, sed con Valencia propicio de quien son lustre y honor. Alcanzados del Señor la salud de vuestra mano SEDNOS PADRE</p> <p>Pues con su divina mano os toco el rostro el Señor SEDNOS PADRE Y DEFENSOR SANTO APOSTOL VALENCIANO</p> <p>OREMOS: Dios todo poderoso, Tú que elegiste a San Vicente Ferrer ministro de la predicación evangélica, concedéenos la gracia de ver glorioso en el cielo a Nuestro Señor Jesucristo, cuya venida a este mundo, como juez anunció San Vicente en su predicación Por nuestro Señor Jesucristo</p> <p>AMÉN Ave María Purísima. Sin pecado concebida Ave María Purísima. Sin pecado concebida</p>
--	--

GOZOS A LA SAGRADA FAMILIA

(Que se veneran en la Ermita de la Fuente de Vall de Uxó)

Ya que es salud y alegría

Del pueblo esta rica fuente:

Dad aumento a su corriente.

Jesús, José y Maria.

¡Cuánto nuestro gozo fue

Cuando en el templo os vimos!

Dirá, si no lo decimos,

mudamente nuestra fe:

La fuente que aquí se ve,

a su modo lo decía:

Dad aumento a su corriente.

Antes que la fervorosa

piEDAD del pueblo pasase

al extremo, que os labrase

esta casa suntuosa,

embarrada y cenagosa,

un destello no fluía:

Dad aumento a su corriente.

Con su esfuerzo corporal

podía apenas la gente,

en el cauce de esta fuente,

zambullir un cigoñal;

y perezoso el cristal,

de no correr nos corría:

Dad aumento a su corriente.

Más así, como os suplica
la suerte feliz, patronos,
en una altura tres tronos
os construye y planifica;
ya se manifiesta rica
y liberal a porfía:
Dad aumento a su corriente.
Aquí tienen su Pirene
los doctos cisnes, y en cima
una verde vid opima,
fuente de salud perenne;
aquí el pueblo a pedir viene
lo que de vosotros fía:
Dad aumento a su corriente.
Entre la adelfa y el lentisco
suelta esta madre el raudal,
vuestra casa, sobre el cual
apoyada sobre un risco;
aquí la res tiene aprisco,
logra el zagal agua fría:
Dad aumento a su corriente.
Nos dejo la calentura
casas de muertos tan llenas
que para enterrar apenas
vacaba ya sepultura;
mientras crece su agua pura,
mal el cielo, más no envía:

Dad aumento a su corriente.

Es para cualquier vecino

este raudo manantial,

más de miel dulce panal,

troj de pan, lagar de vino;

por vos tanto bien nos vino,

y la gente más confía:

Dad aumento a su corriente.

Tres juntos patrocinar

soléis en peste y en guerra,

pero en este valle y sierra

cada uno es tutelar;

ni sufre el pueblo azar,

ni la fuente ve sequía:

Dad aumento a su corriente.

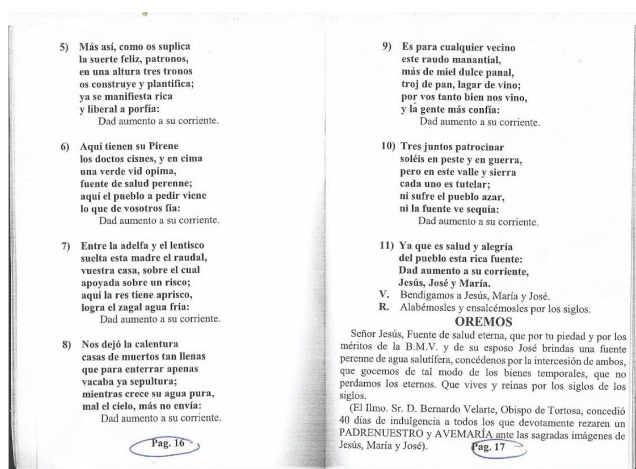
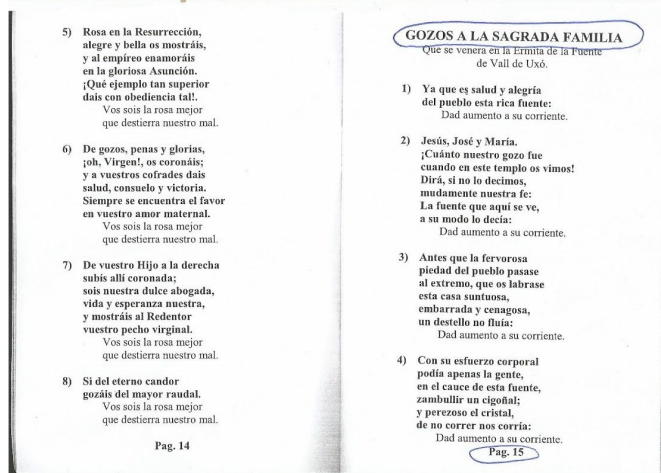
Ya que es salud y alegría

del pueblo esta rica fuente:

Jesús , José y María.

V. Bendigamos a Jesús, María y José.

R. Alabémosles y ensalcémosles por los siglos.

CÁNTICO A LA VIRGEN DEL ROSARIO

(Letra y música del Rvdo. Mosé Juan Bautista Figuerola.)

De flores de Mayo, tú eres la más dichosa
y la más hermosa Reina del querer,
vengo a contemplarte con gusto y placer
a nuestra Señora, Virgen del Roser.

El que quiera seguir al Rosario
prevenga las armas para pelear,
Que el demonio está combatiendo,
y el Santo Domingo resistiendo está.

Pues tu arma será:

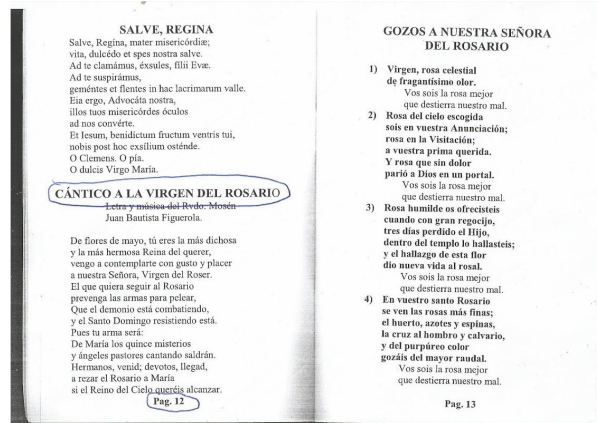
De María los quince misterios

y ángeles pastores cantando saldrán.

Hermanos venid, devotos llegad,

arezar el Rosario a María

si el Reino del Cielo queréis alcanzar.

Annex 5

COPLA A LA VIRGEN DEL ROSARIO

En el monte llamado L'Alcudia
y por otro nombre, se llama El Rosal
se reparten todos los domingos
rosas saludables para todo mal.
Las vais a tomar
el que quiera parte de estas rosas
y de su fragancia quiera disfrutar.

En el día de hoy se celebra
en esta capilla una gran función;
y todos los de la Villa vienen
en esta mañana a oír el sermón.
¡Qué dichosas son!
Las que tienen de nombre Rosario
y llevan antorcha en la procesión.

COPLA AL SANTO ANGEL

Lleva el Ángel corona en la mano
y en la otra tiene la espada en rigor,

y a su lado tiene angelitos,
todo corresponde al estado mayo.
Mas ¡ay!, qué primor.
Por encima la huida a Egipto
y en el Tabernáculo está el Salvador

COPLA A LA VIRGEN DE LOS DOLORES

Los Dolores de la Virgen Madre
fueron muy sentidos en su corazón
cuando anunció la muerte de su Hijo
el grande profeta: santo Simeón.
Se verificó: asistiendo a su madre afligida
en la cruz pendiente por todos murió.

COPLA A LA COVA SANTA

En Segorbe, Jérica y Altura
hay bellas pinturas de virginidad.
En la cueva preciosa y claustrada
donde fue encontrada por el Montserrat.
Hay gran devoción:
al rosario de Nuestra Señora
todo el pueblo canta con gran atención.

COPLA A SANT VICENT FERRER

Sant Vicent predicà l'Evangelí
i obrà grans milacles en poder de Déu
I advertia; Fills meus, prepareu-se,
de cert vindrà un dia que joí tindreu
¡Fruit de gran valor!

COPLA A SANTO DOMINGO

Acudamos a Santo Domingo,
que es Santo dichoso,
pues fue el fundador
del rosario de Nuestra Señora
que todos cantamos con un gran amor.
Virgen maternal:
por la obra que hizo este santo
cubre con tu manto a todo mortal.

COPLA A NUESTRA SEÑORA DE LA ASUNCIÓN

Ya María de gracia colmada
se subió a los cielos con tal esplendor,
que los ángeles quedaban plasmados,
y con mil loores cantan a una voz:
¡Oh Madre de Dios!

Y sentada a la diestra del Hijo
el grande profeta: Santo Simeón.
Se verificó:
Asistiendo a su Madre afligida
en la cruz pendiente por todos murió.

COPLA A LA SAGRADA FAMILIA

En el alto lugar de esta Villa
hay gran maravilla, desde aquí se ve.
Tres personas de Dios poderoso
son Jesús hermoso, María y José.
Precioso raudal,
entre peñas de un monte levado
mana limpio y claro un puro cristal.

COPLA A SAN ROQUE

En el gran Montpelier fué nacido
el padre San Roque, que es nuestro doctor,
abogado de peste y epidemia,
y de sus devotos el consolador.
Con tal sumo bien,
que rezando el Rosario recogen
los frutos de gracia de Jerusalén.

COPLA A SAN ANTONIO

San Antonio de Padua dichoso
la santa doctrina con fe predicó,
convirtiendo a muchos gentiles
con grandes milagros que en el mundo obró.
¡Sois de Dios la flor!
ruega sin cesar por tus devotos,
que no los engañe el mal tentador.

- 8) También por interesantes pon a los santos del ciclo, para que en tus dolores tengan alivio y consuelo, que ninguno aquí en el suelo tiene ganas de rogar. Que Dios las saque de penas y las lleve a descansar.
- 9) Entre llamas tan ardientes también se suelen quejar, y llaman a sus parientes que las quieren ayudar, estando todas pendientes de lo que podáis rogar. Que Dios las saque de penas y las lleve a descansar.
- 10) Solas las tristes y afligidas, Dios os quiere consolar, pues estáis en gracia unidas El os lleve a descansar. Por las polvorientas almas todos debemos rogar. Que Dios las saque de penas y las lleve a descansar.
- 11) Aunque en gracia de Dios van allí para purgar, allí se va a pagar lo que aquí se ofende a Dios. No pudiendo merecer, sólo pueden esperar. Que Dios las saque de penas y las lleve a descansar.
- Pag. 20

COPLAS QUE SE CANTAN EN LA AURORA DE VALL DE UXÓ

- A LA VIRGEN MARÍA**
- 1) Cuando el ángel anunció a María al decirle: "Llena de gracia sois vos, por virtud del Espíritu Santo encarnó en su vientre al Hijo de Dios". Con tal como bien, Sin dolores a la media noche a los nueve meses lo parió en Belén.
- 2) Vos sois sola la esperanza nuestra, de vos esperamos. Madre de piedad, daréis agua al término triste que a llorar obliga la necesidad. Aunque es mucho el mal: Bien sabéis que es mucha la inocencia; hacedlo por ella, Reina celestial. Muy amarga, llorado tres días, al perder al Hijo, María se vio, y su esposo no hallaba descanso, buscándolo amargo, hasta que lo halló.
- De placer leer:** Cuando vio que disputando estaba con sabios doctores, en admiración. Sois refugio de los pecadores a ti suplicamos si tenemos sed de consuelo, amantísima Madre, sólo en tu presencia recordamos fe.
- Cuán grande es tu amor:** Recurrimos a ti en los apuros siempre te escogamos, Madre del Señor!
- Pag. 21

A NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

- 5) En Segorbe, Africa y Alfrua hay bellas pinturas de virginidad. En la cueva preciosa y claustrada donde fue encontrada por el Mont-seerrat. **Hay gran devoción:** Al Rosario de Nuestra Señora todo el pueblo canta con gran atención.
- 6) Es María santa y Virgen pura, es la del Rosario que en la Ermita está y allí acuden todos sus devotos cantando el Rosario con solemnidad. **Debemos saber:** Que María tiene en su Rosario fundador Domingo, Vicente Ferrer.
- 7) Quince misterios tiene el Rosario que son quince rosas para nuestro bien dedicadas a la Virgen pura que quedando Virgen fue Madre en Belén. **Venid a obsequiar:** A la que en el trance de la muerte como madre nuestra nos vendrá a ayudar.
- 8) Es María fuente cristalina que mana perenne gracia y santidad, y el Rosario es conducido por donde bajan sus favores a la cristianidad. **Los que tengáis sed:** De gracias, virtudes y dones, vendid a esta fuente, llenad y bebed.
- Pag. 22

- 9) Es la aurora la que anuncia el día, es el cant alegre de miles pardales, es el sol que radian se presenta, es Rosa que escampa fragant el Rosar. **(Oh, hija! plaer!)** Alabes a esta Mare dijosa, por la seua gracia i el seu gran poder.
- 10) El cielo se estremee de gozo, el demonio tiembla con rabia y furor al oír que conviata al Rosario y unidos acuden con gran devoción. **Escrito hallaras:** Disparó un cañón de metralla el Avenamar contra Satanás.
- 11) Hoy, devotos del santo Rosario, venid a rezarle, venid sin tardar, y la rosa más pura a María al punto entregadle con gran humildad. **Que ella con amor:** Las ofrendas recibe gustosa de cuantos noscreen en gran protección.
- A LA VIRGEN AMPARADORA**
- 12) Jesús sube a retar en los cielos, puesto que en la tierra tanto predicó, son las tres personas de la Trinidad. **Hera manifestar:** Que María hallaría consuelo del Santo Colegio de la Religión.
- Pag. 23

A NUESTRA SEÑORA DE LA ASUNCIÓN

- 13) Ya María de gracia comulgó se asió a los cielos con tal esplendor, que los ángeles quedaban pasmados, y con mil bores canta a una voz. **(Oh, Madre de Dios!)** Y sentada a la diestra del Hijo es aclamada Madre del que es pecador.
- A NUESTRA SEÑORA DE LOS DOLORES**
- 14) Los dolores de la Virgen Madre fueron muy sentidos en su corazón, cuando anunció la muerte a su Hijo el grande profeta: Santo Simón. **Se verificó:** Asistiendo a su Madre afligida en la cruz pendiente por todos muerto.
- A LA INMACULADA CONCEPCIÓN**
- 15) Alegría, que anuncia el día, y van clareando los rayos de sol, y daremos gracias a la AURORA y a la Inmaculada de la Concepción. **Poned atención:** Contemplando el santo Rosario, ganaremos todos nuestra salvación.
- 16) Flor inmacula, Purísima eres. Dios por Madre quisio virginidad tal, sin pecado fístes concebida María sin culpa ni mancha original. **Digan a una voz:** Las purzas de María, vivan y vivamos todos en gracia de Dios.
- Pag. 24

A LA SAGRADA FAMILIA

- 17) En el alto lugar de esta Villa hay gran maravilla, desde aquí se ve. Tres personas de Dios podemos son Jesús hermoso, María y José. **Precioso rasar:** Entre peñas de un monte levado mana limpio y claro un puto cristal.
- 18) José Casto, Jesús y María, en esta manzana os quiero nombrar. Ayudadme, devotos cristianos, que con los Pastores de este lugar. **Venid a adorar:** A los abogados nuestros celestiales que en la nuestra manzana nos han de amparar.
- 19) San José en la culla del trigo, la Virgen María, la esposa y la flor; Jesús Hostia el grano divino donde está escondido por obra de amor. **Decid con fervor:** Alimento de todos los fieles nos baja del cielo por Nuestro Señor.
- 20) Es María la nave de gracia; San José, la vela, y el Niño el timón; donde está embarcada las almas que siguen carrera de la salvación. **Venid a embarcar:** En la nave del Santo Rosario, si a puerto seguro queréis arribar.
- Pag. 25

A LA DIVINA PASTORA

- 21) La pastora sale en su ganado por los montes ibra con mucho fervor, y le dice al Ángel de la Guardia: Guarda este ganado, vólgame el Señor! **Rebalo de amor:** Ten cuidado no se pierda alguna porque la persigue el lobo traidor.
- 22) Es María divina Pastora, todos sus corderos tiene a su mandar. Es Señora de pastos divinos, la que a su rebato quiere apacentar. **Pastora ha de ser:** Para los devotos del santo Rosario que cantan las coplas al amancecer. **A SAN JOSÉ** que en Santo dichoso, pues fue el fundador del Rosario de Nuestra Señora. **Virgen maternal:** Por la obra que hizo este Santo cubre con su manto a todo mortal.
- Pag. 26

A LA SANTISIMA TRINIDAD

- 25) En el cielo emanan los coros: "Santo, Santo, Santo: Sólo una Deidad. Padre, Hijo y Espíritu Santo, son las tres personas de la Trinidad" **(¿Cabe admirar!)** Por profetas y sabios que sean en este misterio nadie puede errar.
- AL ESPIRITU SANTO**
- 26) Dios envía el Espíritu del cielo con lenguas ardientes de fuego y amor, confortando más los corazones, inflamando a todos la predicación. **Dignos de atención:** Deben ser los Apóstoles Santos porque predicaron nuestra Religión.
- AL SANTO ÁNGEL**
- 27) Lleva el Ángel corona en la mano y en la otra tiene la espada en rigor, y a su lado tiene angelinas, todo corresponde a su estado mayor. **Mis, ¡ay!, qué primor:** Por encima la huída a Egipto y en el Tabernáculo está el Salvador.
- Pag. 27

A SANTA BÁRBARA

- 28) Dios hermanos que en el campo estabais labrando su hacienda con gran atención; cayó un rayo, ¡Jesús Dios nos libre! y a uno de ellos lo hizo carbón. **Pera al otro no:** Que llevaba la estampa en el pecho de Bárbara Santa con gran devoción.
- A LOS SANTOS DE LA PIEDRA**
- 29) San Abdón y San Senén son dos Santos de las compañías nos han de librar, que los Santos de la Piedra, dicen, que somos dichosos en este lugar. **Venid sin tardar:** A cumplir en lo que nos mandan, que a Dios y a la Virgen debemos rezar.
- A SAN ROQUE**
- 30) En el gran Montpellier fue nacido el padre San Roque, que es nuestro doctor, abogado de peste y epidemia, y de sus devotos el consolador. **Con tal como bien:** Que rezando el Rosario recojan los frutos de gracia de Jerusalén.
- Pag. 28

A SAN ANTONIO

- 31) San Antonio de Padua dichoso es esta doctrina con fe predicó, convirtiendo a muchos gentiles con grandes milagros que en el mundo obró. **(¡Sant de Dios la flor!)** Ruega sin cesar por tus devotos, que no los engañe el mal tentador. **A SAN FRANCISCO** que San Francisco se perdió una tarde, sus hijos lierosos lo van a buscar, y lo hallan en Santo Domingo contando las almas que al Rosario van. **Venid sin tardar:** A rezar el Rosario a María si el reino del ciclo queréis alcanzar. **(A SAN VICENTE FERRER)** En el día de hoy se celebra en esta capilla una gran función; y todos los de la Villa vienen en esta manzana a él el sermón. **(¿Qué dichoso sois!)** Los que tienen de nombre Vicente y llevan antorchas en la procesión.
- 34) San Vicente por el mundo andaba a los catorce años con gusto y placer, predicando el santo Evangelio que con sus milagros daba a entender. **Habéis de saber:** Que sus padres, Miguel y Constancia, fueron los que amantés le dieron el ser.
- Pag. 29

A LA DIVINA PASTORA

- 35) San Vicente predicó l'Evangeli i obra gran mileres en poder de Deu. I advertia: "Ella meos, prepara-se, de cert vivirá un dia que joí tindreu". **(Fruit de gran valor!)** En el ventre de sa Mare estaba ja en manifestava gran predicador.
- 36) San Vicente, Patrón de Valencia, un sabio profeta y gran predicador, habéis recorrido toda la Europa, habéis predicado la Ley del Señor. **Decid con fervor:** Nuestro Santo empulló la espada, y huye rabioso Harabías traidor.
- A SANTA TERESA**
- 37) Dios envía paloma del cielo buscando Teresa y la encontró, y se puso sobre su cabeza y muy dichosamente se le refugió. **(¡Dichosa ha de ser!)** La que lleva por nombre Teresa, Dios le da la gracia todo su poder. **A SAN CRISTOBAL**
- 38) Camarero a orilla del río las voces de Cristo tres veces oyó, cogió en sus brazos a Dios, dijo "Niño", lo cargó en sus hombros y en el río entró. **Confías se vio:** "Cristo, valme!", "Niño, lo que pesas", y en esas palabras su nombre le dio.
- Pag. 30

A LOS REYES MAGOS

- 39) En Belén se divisa una estrella muy resplandeciente encima el portal; es la guía de aquellos tres Reyes que al Rey de la Gloria a adorar van. **(¿Qué dan a entender!)** No pasaron por casa de Herodes a dar la respuesta que espera saber.
- 40) ¡Jesús hombre, Rey de cielo y tierra, en un vil pesebre nació sin dudar, y los Reyes Magos de Oriente signicada una estrella lo van a adorar. **Experimentar:** Los tres nombres de los Santos Reyes, Baltasar es uno, Melchior y Gaspar.
- AL DOMINGO DE RAMOS**
- 41) De limpios y palmas las calles se vieron cubiertas en Jerusalén, al recibio glorioso y triunfante le hicieron a Cristo legitimo bien. **Canticos de amor:** Entonan angélicas voces que a la par del pueblo aplaudían al Señor.
- AL DOMINGO DE PASCUA**
- 42) El domingo de Pascua, brillante cual sol radiante, Jesús resucitó. Y su Madre sagrada apareció cual estrella hermosa que Dios exaltó. **Grande luz moestró:** Que María se quedó turbada de la luz tan clara que en su Hijo vio.
- Pag. 31

Annex 6

LA TIA MARIA

La tia Maria de Benifairó, es menja la figa i tira es pessó.

EN UNA RASTRERA

En una rastrea de gent forastera, en un caneró: estira el calaixó!

Annex 7

TIA CONXA

Tia Conxa, tia Conxa...
done-mos un pastisset,
que esta nit es "Nochebuena"
i ha nascut el Jesuset.
Tia Conxa, tia Conxa....

Annex 8

EL RAM DE LA PASSIÓ

El ram de la passió:
cireretes, cireretes...
El ram de la passió:
cireretes al balcó!

Annex 9

LA MARE DE DÉU

La Mare de Déu
quan era xiqueta
anava a costura
en una cistelleta.
Sa mare li deia:
"fillmeu" vols mamar?
No, senyora mare
que tinc que brodar.

LA MEUA XIQUETA ES L'AMA

La meua xiqueta es l'ama
del carrer i del corral,
de les fulletes de parra
i la flor del taronjal.

Annex 10

A LA MAR TIREN BALES

A la mar tiren bales
i al riu perdigons.
I les xiques de Moncofa,
no porten pantalons.

“FONDEGUILLA” EN UN BARRANC

Fondegulla en un barranc,
la Vall en una costera.
Més val un tros de la Vall,
que Fondegulla sencera

TOPETIA (Peluts Productions)

Les millors xotes son d'ací baix,
les millors finques són d'ací baix.
Horts plens de brossa i culs tots molls,
passant del centre tot dona ois.
Els millors kikos son de “Cocot”.
Pues “Mangriñan” fabes de campot.
La “Pitarrota” bons cubertors.
La “Ripa” es l'ama dels mocadors.
Les millors tendes són d'allà dalt,
els empresaris són d'allà dalt,
els millors bous els de la “Machà”.
No fa “sombra” el vostre campanar.
Peró la Shcola no te local.
I al de la CIAC no es pot “parcar”.
De rissa es l'ermita de Sant Roc.
Com la del Àngel fa falta poc.
El “Chimberlino” te un bon choris,
la “Abobachics” és un bon partit.
Els d'ací baix som uns “cracks” al llit.
En pegueu una i bona nit!
La San Isidro te més dinés
perquè en la vostra n'han furtat tres.
El vostre “caco” te més glamour,
llibre de reixes i hasta del pladur.
Li diuen plaça a l'Assumpció
i això pareix un camp de melons.
I en la del Àngel que merda mous,
en un esvaró et deixes els ous.
El “tio Segarra” era d'ací dalt,
gràcies a ell la Vall s'ha fet gran,
pagats venien de cent en cent.
“Barrac” els deixava més contents.

Sabeu que Borja la té més gran.
Pa probessó la de Sant Vicent.
Mira el Belcaire avore on naix.
Viu el alcalde al poble de baix.
En esta història vos hem contat
la topetia que hi ha en la Vall.
“Batiste” espera en zona neutral,
dona per cul als de dalt i baix.

Annex 11

EL MORO MUSA

A les coves quin aigua cau,
al “archimoro” s’han ofegat.
Chocorroc, choc, choc...
Chocorroc, choc. choc...
El Moro Musa que ho ha sabut,
s’ha posat dins d’un mig almud.
Chocorroc, choc, choc...
Chocorroc, choc. choc...

Annex 12

EL SERENO

El sereno ha mort un gos,
l’ha portat a l’hospital
del hospital a València,
de València a la marjal.

Annex 13

LA JOTA VALLERA NOVA

Som del poble de la Vall,
la jota ens ho demana,
balladors de qualitat
i cantadors de gran fama.

BARÓ CAMPIÓ

Ni “Jarque”, ni “Pasqualet”,
ni “Paciència”, ni “Peiró”.
Ja no tenen res a fer
perquè el campió es “Baró”.

LA TIA AMÀLIA

La tia Amàlia ha mort un poll,

en tomateta l'ha fet al forn.
El tio "Cholvi" no l'ha volgut,
i la tia Amàlia se l'ha fotut.

LLAGANYA

Llaganya tenia un hort,
llaurava amb un burro tort.
L'aladre era de canya:
¡Arre burro castanya!

Annex 14

LA JOTA VALLERA VELLA

Jo sóc del distrit de Nules,
província de Castelló,
sóc del regne de València,
nascut a la Vall d'Uixó.
Tots em dien que em casara
i no portaria llenya.
I ara que ja m'he casat,
en porte al coll i a la esquena.
Les xiques quant són fadrines
totes porten sabateta,
i quant son casades porten
espardenyas sense beta.
Les xiques quant són fadrines.
La balladora quant balla
només mira el ballador,
si li penja o no li penja
la punta del mocador.

HIMNE DE LA VALL

(Lletra: Leonardo Mingarro Fenollos Música: Mosen Francisco Peñaraja Martínez)

En un pla rodejat de muntanyes
una vila en la falda s'estén...
és La Vall, nostra Pàtria beneita,
d'Espadà, en la serra, el comens.
Té per port la mar llevantina,
per defensa l'abrupte murall,
per riquesa el fruits de la terra,

i per timbre s'amor a les arts.

En un pla rodejat de muntanyes

una vila en la falda s'esten...

és La Vall, nostra Pàtria beneita,

d'Espada, en la serra, comens.

Té per porta la mar llevantina,

per defensa l'abrupte murall,

per riquesa els fruits de la terra

i per timbre s'amor a les arts.

S'amor a les arts, a les arts.

Ixquen notes

d'un cant a la vila

que s'aixequen del cor falaguer,

des del mar fins el mont creuen l'ambit

I giren i juguen portades pel vent.

Ixquen notes

d'un cant a la vila

que s'aixequen del cor falaguer,

des del mar fins el mont creuen l'ambit

i giren i juguen portades pel vent,

confont-se en total armonía

i fent un sol prec:

Que l'espai infinit atravessen

anant fins a Déu.

Confont-se en total armonía

I fent un sol prec:

Que l'espai infinit atravessen

anant fins a Déu,

anant fins a Déu.

Visca Vall d'uxó.

S'oiga a tot arreu!

Visca! Visca! A tot arreu!

LA VALLENSE (Antigua empresa de calzado)

Si elegante quiere siempre calzar,

los zapatos La Vallense ha de usar

por la fama que en España alcanzó

La Vallense , en Vall de Uxó.

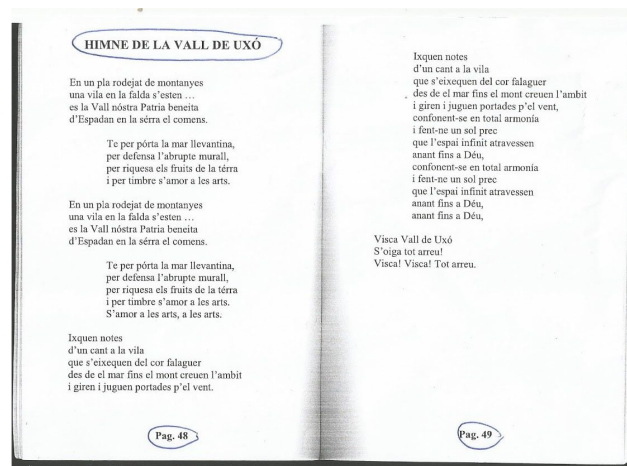
Es un placer, los zapatos La Vallense calzar,

es lo mejor que en zapatos podrá usted encontrar;

tanto es así, que al niño y sus parientes calzó

y a la mujer proporciona distinción, elegancia sin igual

La Vallense en Vall de Uxó.

*** Les cançons de la rondalla pertinents a l'Annex 13 i l'Annex 14 les col·loque a continuació:**

ACLARIMENT PREVI:
Per tractar-se de cançons populars, s'ha intentat respectar al màxim possible la lletra emprada per la gent de La Vall en el context de l'aparició d'aquestes cançons.
Les modificacions efectuades es fonamenten en notes de diferent índole: estructurals, de concordància, etc. No obstant això, les lletres en cursius en mostren les incorreccions o les mancances, i les que figuren entre cometes, la "recul·laritat" de les expressions.

Joan Franco.

Comentaris de les cançons: *Vicent Zaragoza i Xavier Segarra*

LA VESPRÀ L'ÀNGEL. (POPURRI DE VALSET, HAVANERA I PAS-DOBLE)
(Popular de la Vall). **Canta: Ivo Font i Vicent Quevedo. Veus: Toni Martín.**

1 En el poble de Alfonteguilla / hi ha gent molt lliure de satisfacció, / vam anar a vore siques guapes / i hem vist moltes atres en el processó. / Els partidaris del "Coss" / son gent de molt de valor, / "està" Leopoldo Ribelles / i el senyor governador. / L'aventura que sempre perdura / mos porta a alguns homes per camins roïns / els maris carregats com un *Crinó*, / se la trenca al màsio i elles als voltants". / Quan "Paiana" ronda el *barrio* / "tra la vista" al balcó, / si la porta està junteta / aprofla l'ocasió. / La Vespra "Àngel", allà a la matifada / i anant en busca "d'arxió" del caragol, / obrí la porta, i allí un *balbu* que hi *hava*, / "va i el preguntà" - "que és lo que vós vol" / i ell li contestà en la veu apagada: / "Tu ja pots vore, açò és que ve l'estiu", / com fa calor no es pot dormir en casa / i és que "Paiana" "tegra a la perdur", / Paço "Escalé" "volia a" "la Lloseta", / la *rondrejia* plicant-se per la cera, / i se festegjà algo el volia arreglar / i "tu Lloseta" a casa els va enviar.

Vé l'estiu, fa calor alguns homes que no poden dormir, l'aventura els porta per camins roïns.

Adaptacions i modificacions: *Toni Martí i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín.*

EN EL CARRER DE CONILLS. (PAS-DOBLE)
(Popular de la Vall). **Ramon "del Cardaor", Canta: Vicent Quevedo Veus: Toni Martín i Ivo Font.**

2 En el carrer de Conills a una xurra "van pillar" / furtant oli d'una sala, se 's ha fugit pel terrat, "ai, ai, ai!" / I el senyor "de Vaca Curra", com era jueu del *pagar* / en fer-se amic de la xurra, se li ha posat al costat, / i una dinen per doli que en figures s'ho ha cobrat. / Qui seran les males llengües / que trofama li han posat, / i a ell com li anaven a casa, / no posà *núgula* emparat, / on inda a gust les menjava era al cuarto del despach, "ai, ai, ai!" / En ser figues forasteres de la galleta *mora*, / *picquetes* de parda / i una goteta en la flor, / el senyor "de Vaca Curra" se les menja sense por. / Qui seran les males llengües / que trofama li han posat. / Si *anava* com li agradava les figures / li *agradava* li *agradava*, el senyor de Vaca Curra sempre *avaria* cobrat, "ai, ai, ai!" / Ni fa cas dels motins, ni de pegas, ni de pomes, / ni *d'ombrocos*, ni bresquilles, ni de raim, ni melo, / però en presentar-li figures, / ni tan sols tira el *peço*, / qui seran les males llengües / que trofama li han posat.

¿Què els hi sembla aquest jutge? No tenia mal paladar. Era dels qui pensava que les sancions, amb fruita fresca s'havien de pagar.

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

EL TIO CENTO "DEL BOTERO" (VALSET)
(Popular de la Vall). **Canta: Toni Martín Veus: Vicent Quevedo i Ivo Font.**

3 El tío Cento "del Botero", tenia les "boles" tortes, / i li gent dia que això era / d'una *farra* de *bellotets* / Tant li va costar patir, / tant li va costar plorar, / va i el *merge* / i li va dir: / Cento si no vols patir / les haurem de netar. / La dona que "s'ho sent", / s'escargarra de plorar. / Fill meu no te les tallis, / que costen molt de criar. / Cento no te les tallis, / que això és lo millor del mon, / perquè si tu te les tallis / se *degracia* tot el pom.

*Al poble de la Vall hi han agut "boles" famoses però cap com les del tío Cento "del Botero". Conxexidora la dona de que el netge li acomoda que se les tallis, s'escarra de plorar, no vol que li *degracia* el pom, el millor del món.*

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

ELS MIRACLES DE COVES DE VINROMÀ. (VALSET)
(Popular de la Vall). **Canta: Toni Martín. Ivo Font i Vicent Quevedo.**

Als boticaris i metges, / a tots els especialistes, / ja no els queda altre remei que "licar-se a" *extraperfites*, / com està "ta xuqueta que cura de veritat", / en clíniques i farmàcies milia ja no en queda cap. / Això és "de creure" tal com se dia, / hi ha que banyar-se sempre en l'aigua d'aquell riu / que hi ha Les Coves de Vinromà, / quasi ho diga la xiqueta, si no se no curarà. / Allà a l'horta de València hi haïen dos curanderos, que hi estan en la misèria i s'han posat *coaxinos*, / s'han quedat sense parroquia i estan morint-se de fam, / des de que fan els miracles en Coves de Vinromà. / Gependis, ballats i cirios, regos, mats i difícil, / pel que toca "hi en Espanya, quasi tots estan curats. / Les crosses i els guants molt prompte se clemuran, / si *agraden* els miracles de Coves de Vinromà. / Els miracles han *sigut* per aquete *espavilla*, / que s'encontra ven perills i ha i *encontra* ben farts, / com el de les bicicletes per curar-les al campet, / i viri o trenta mil pessetes en dies dos ha fet. / Els sifons a sis pessetes i a quatre la *almorra*, / per dormir a les pallasses a dret *l'almorra*, / els bunyets a pesseta i a quatre duros el pa. / *Pu l'os* si ha sigut miracle Les Coves de Vinromà! / No vos *cregia* tots els *cuents* que vos podran enganyar, / perquè un riu d'aigua bruta a la gent no pot curar, / vingueren de tota Espanya i molta de l'estranger, / i una cova a la muntanya per fulletes *d'ambrosia*. "RECTIAT": No *vullgan* avançar tant, ni *trobre* tant de saber, / que allo que Déu ens fa, ningú més (n) ho pot desfer.

Geperuts, badats i coixos... busquen cura i solació. De la fe i la necessitat d'algunes persones, l'espavilat mata la fam i se n'ha aprofitat.

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

LA CUADRILLA DE "GALÍ". (VALSET)
(Popular de la Vall). **Ramon "del Cardaor", Canta: Toni Martín, Vicent Quevedo, Ivo Font.**

5 La *cuadrilla* de "Galí", / ells són tots molt divertits, / i no passa cap diumenge que no estiguem reunits. / No se fan de respectar, / només van "borat el vi", / i el que *vullga* contractar-los, que parle en Cento "Galí". / Perquè ell és president de molt de pes, / per desgràcia quasi ningú el crea en rer, / si no el creuen als *puestos* on va a sopar com un *erio* / ell va i se posa a plorar". / Tenim guitarra i *panderet*, / *tocar* d'acorden, / "està" Juanito "El Sabater" / per a anunciar la funció, / "està" Silvestre "El Ferrer" / encarregat del teló, / el director d'escena / és Ramon "del Cardaor". / Fan "Los Ceatros" obreta "del Cardaor", / "Vall del morro", / Patricio és el director, / "Juan Tenorio", / "Ploramiques", / "Marselles", / "Xarro, Xirra" i el repertori complet. / Tenim al "Blanquet de Canya" / i al simpàtic Salvador, / que canten cants de flamenco, / tango i cants de tenor. / Ací la vingut Medina en l'aparato *cantao*, / fora de la *orquestra* / en res no ha quedat millor. / Companyies hi ha moltes per ahí, / la més bona és la de Cento "Galí", / *aplaudiran* a tots els *puestos* que van / i no els *dizen* ni patir, ni set, ni fam.

A la calor de la llar del pastor Cento "Galí", va naixer una de les colles més representatives i simbòliques de la Vall i dels darrers cent anys. El lema el tenien clar: "de treball, poca cosa; festa, vi i fartar". En ella, té vida i obra un personatge especial: el tío Ramon del Cardaor, analfabet, però autor de moltes cançons que avui cantem i que ens han dit amb era la Vall en la seua època. Gràcies a persones com ell podem fer aquest CD.

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

CANÇO DE FÀBRICA. (VALSET)
(Popular de la Vall). **Canta: Vicent Quevedo. Veus: Toni Martín, Ivo Font.**

Ha tret una moda nova / que ha vingut de la marja, / que entre el Segura i el CNS se quisen tot el jornal. / La corba "ho acompanya / al moiató a la cam", / a nes poquetes crelles i un trocet de peix / pu adonar el plat. / Dones dels treballadors / que esperen molt bon sobret, / no comen en molta cosa / perquè se'n molt pobret. / Quan ves tuga "Sis Dineros" / diques-li "bome demà" / perquè la CNS s'encairga / i tant el Segura de la *enfermetat*. / La Fàbrica de Segarra / tots la mireu molt *rebe*, / se creuen que tot son glories i tot més oi al revés, / perquè "a la que ve el dissabte", / mon pajem sense dinars, / perquè *"entre puros financers"* / i el *comentum*, *mes* *dispar* tots.

Comentari crític-irònic que reflecteix la perpètua que havien de sofrir i viure els treballadors de fabrica, sobretot quan arribava el dissabte i, entre pites i flautes, quedaven tots "nets".

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

EL DIA DE CARNESTOLTES. (VALSET)
(Popular de la Vall). **Canta: Vicent Quevedo. Veus: Toni Martín, Ivo Font.**

El dia de Carnestoltes / "cau" plora pel matí, / "ha reunit" mig collu / en casa Cento "Galí". / Gran *morra* d'allivi / i la bombona de vi / tots els que passaven d'ier. / Bon dia passaran hi a / Sardinies fregides en abundàcia de pa, / casa i costella, bofiarra i consolat, / sense tenen de perill algun trocet. / Bofiarra catalana, botargossa i torrosset. / Acabament d'amarar i divertit-se a muntar, / tenen per a dinar pel d'error un pastís, / can de canyet costellat. / la bombona al costat. / Menjar-se i reberar i encara els en va sobrar / Joaquín de Funes" estava en la reunió. / Cento "Escanda", / "Garribaldó" i Pallardó, / José "Mandel", / "Beñaver" el *Canillat*, / "Patricio, Autoves" / "de Colé" i Ramon "del Cardaor".

El dia de pluja era dia de reunió de colla. El ramader, el llaurador... no podien éxir al camp. Segurament xarraven i es divertien molt. Possiblement prepararien allioli i es menjarien alguna sardina. Allò del pernil, cabritat, costella, bofiarra... es més dubtos. ¿Vostès s'ho creuen? Nostrals, tampoc.

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

CANVI DE PRESIDENT. (POPURRI D'HAVANERA, VALSET I PAS-DOBLE)
(Popular de la Vall). **Canta: Vicent Quevedo. Ivo Font Veus: Toni Martín.**

Allà a Sant Antoni "a la una passada", *cantava* "la Pire" per *dinamit* to totes. / Se *va* el *fin* - no canten tan fort, / perquè al seu *nóvio*, perquè el seu *nóvio* / no porta bigot. / Havia de ser filla d'un ric, / per a acostumar-me a alicar-me a les buti, / *coloretos* *tan* *ens* *que* *son* *per* *ta*, / per *vore* "si *egumen*", per *vore* "si *egumen*" / *algún* *xic* *ja* *ten*, / Hi ha una companyia que és *la* *ve* *de* *la* *ve*, / i en reperten és la *guerra* que hi ha a la Vall. / I en fer més *sa* *de* *la* *ve* *de* *la* *ve*, / *mes* *conten*, / *Vicent* *del* *Filip* / és el president. / Quan *preside* Cento "Galí", / *menés* *anaven* "burat el vi", / i era *cuo* *tenim* *president* *nou*, / "burat el vi" a "de *ere*", / no li porra por. / Allà a la muntanya, / allà on treballa / ja hi ha moltes *vapes* *susper* de La Vall d'Utió. / Tots són molt *impolita* / i a qui els *compra*, / no guanyen "ni poden ni" / pa *colores*. / *Ací* *tenim* *a* *Pep* / que no vol fer *farra*, / el *agaren* *nots* la guerra, se n' porta la *cestella*. / *Ací* *tenim* *a* *Pep* / "el del *Castell*", / *ací* *tenim* *a* *Pep* / que és un *malfeiter*. / *Al* *desig* *de* *tenir* *un* *navi* *ric* / per *alçar-se* *tard* / i *no* *pegar* *colp* / s' *an* *ixa* *la* *necessitat* *de* *qué* *el* *President* *de* *qualsevol* *pany*, *colla* *o* *companyia* *tinga* *miguans* / *aportie* *alguna* *cosa* *més* *que* *el* *vi* *per* *tenir* *el* *personal* *conten*.

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

LA FALSA INVITACIÓ. (VALSET)
(Popular de la Vall). **Canta: Vicent Quevedo, Ivo Font Veus: Toni Martín.**

Les tres de la matança, / la penyà *Chesvaler*, / que s'ha format en el *Centro* / per a "los *pellos* *here*". / S'ha format una *cuadrilla* / d'rius que "quien *posin*", / per a d'ells no hi havi / penjat de *rim*. / "Tan tant", *benen* a la porta, / *beu* *la* *dansa* *a* *obrir*. / Vostès s'han equivocat, / *ago* *pols* *hi* *ta* *d'aci*. / Però passen i *disparen*, / i ballaran un ballet, / però se *abarran* *d'unar* / a l'hora del *refresc*. / No està *mal* *la* *falsa* *invitació*. / De *ser* *al* *avata* *Falato* "Borgonjon", / el "Miramón", / "hau" *del* *Canal* / Vicent "de l'aparnass" / "Colla".

Una colla, que estava posat, per anar a una festa va rebre una falsa invitació. Passen, ballen. Però com això no ha eixit d'aci, a l'hora del convil porta i carrer, tot seguit.

Adaptacions i modificacions: *Toni Martín i Joan Franco*
Arranjaments i adaptacions musicals: *Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín*

10 LA CACERA I LA MALA FAMA. (POPURRI D'HANERERA I VALSET)
(Popular de la Vall. Canta: Vicent Quevedo, Ivo Font. Veus: Toni Martín)

Quan s'ajunten oficials i van a fer un dinar, / a les sèries de Mocofoa diuen que van a robar; / i els llauradors que s'ho senten no paren de malair, / a dels mals pensaments que tenen no se poden ni dormir. / Ai que mala fama té l'esperança! / i el mateix ofici seguís a cotler / i els que van en burro són els llauradors, / que s'omplin la sària de tot lo millor. / Costam "Fava", costam "Fava", el dia de la cacera / te ditares els conills penjats en la garrofera... / Una vegada, en una sòmbria del camp, / uns caçadors allí estaven tots diant, / "de imprevisit" es presentava els civils, / "Capitán" gani el furo i peguere tots a fugir. / I fugint tots com anaven, / alguns anaven plorant / de veure que se desvien el pa, / el vi i tota la cana. / Pepe "de Tec" mitava com corrien els civils, / ell pegava mitja volta i s'emportava els conills. / Costam "Fava", costam "Fava", el dia de la cacera / te ditares els conills penjats en la garrofera.

Al llarg del temps, els caçadors no han tingut la millor de les fames ni la consideració més alta. El que es diu matar, a devetemps i poca casa. No obstant això, per fartar, "arrambar" i passar-s'ho bé; el que faça fala.

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

11 ELS CLAVARIS DEL PLA. (PAS-DOBLE)
(Popular de la Vall. Canta: Toni Martín. Veus: Vicent Quevedo, Ivo Font)

Allà en el Pla / per setembre fan la festa al carrer. / i en començà / tots en el carrer primer / menys alguns, / descendent que sempre hi ha en raó, / que els hem furtat de la can mitja racó, / onieu se tenen motus i es sobre la raó. / Cova Santa per l'amor de Déu, / de mestros trindis compassis, / som borratros, perduts, malfiners / i lindres de professió, / Som els milles / encara que no tinguem la raó, / i hem de ser / dels carrers l'orgull de La Vall d'Uixó, / així ho vorem / confirmat i sempre perduram, / visca els veïns, les fadrines i els fadrins, / aguilotes i aguilotes, / tots els del carrer del Pla! / Cova Santa per l'amor de Déu, / mai les festes no te fallaran, / feren missa i toné processó, / i els gojos te cantaren. / La gent del Pla, orgullona i crítica, / fins i tot dels seus defectes. Amant, però i sobretot, dels seus carrers i barri i devota de la Mare de Déu de la Cova Santa.

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

12 DE LA VALL I ELS MILLORS. (POPURRI DE JOTES VALLERES)
(Popular de la Vall. Canta: Toni Martín, Vicent Quevedo, Ivo Font)

Els cantors de la jota, / de lo millor d'Espanya, / han sigut fills de La Vall, / han sigut fills de La Vall, / Cillan, Kus i Nelo "Canya", / Sant Josep en la maritima, / la Cova Santa en el Pla, / el Santo Cristo al Calvari, / i a totes salit novada. / La Vall en una costera, / Fendegallà en un barriat, / Val més un tros de La Vall, / val més un tros de La Vall, / que Fendegallà en seneca. / Se volen saber dir van, / all'woo diem paridís, / conarua la Plana Baixa, / conarua la Plana Baixa, / som del poble de La Vall.

Com vostès comprenden, no som ni millors ni pitjors; cadascú parla i alaba allò que és seu i bé. A nosaltres ens diuen "paridís".

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

13 LEONOR (POPURRI DE VALSET I JOTA VALLERA)
(Popular de la Vall. Canta: Vicent Quevedo, Ivo Font. Veus: Toni Martín.)

En el carrer nou / hi ha una casa que fa cannet, / festeja omagà / una xica en un xic panader, / i ella li diu: / "Ves-t'ho, ves-t'ho, que mon pare ve, / i demà a la nit / t'inda, xula, que jo ja ixtiré- / Pobra Leonor, / quina feia que te va passar, / va vols triar-molt, / fadrinet "te vas a quedar", / vols per allà dalt / a un borratxo, perdut, malfiner, / jo ja se què, vols, / és a Domingo "del Panader", / i va sa mare i li diu: / Perda, malfiner, / que has fet del jornal, / que has guanyat? / Ja te posat a redit / i a la burruca de Sant Josep. / Al cantó han xialat i no saben qui, / Vicent "de Pañada" que passà per ahí, / que passà per ahí, / que passà per ahí, / al cantó han xialat i no saben qui.

Barreja de la història de la Leonor, la que per altes pretensions fadrinera es podria quedar, amb el relat de qui gastava el sou en cacaus i vi; i tot això, sense perdre de vista el xiflet de Pañada.

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín.

LES CASETES DE XILXES. (HAVANERA)
(Popular de la Vall. Ramón "del Cardao"). Canta: Ivo Font, Toni Martín i Vicent Quevedo.

"Tenim que fer-nos" unes casetes / al terme Xilxes / a vora mar, / Allí anirem a viuar-nos. / Ni els de Mocofoa, ni els d'Almenara, / ningú per ara / (u) ens podrà guanyar, / però el dia que s'inaguren, / haurem de fer-les una funció / per a que actuen "Gall" i "Mandel", / el Cardao i Pallardo. / I allí acendrà molta gent, / sobretot a vora la funció, / baixarem de La Vall a amarrar-les / a dir-los que son els millors. / La gent dirà: "xa" que casetes, / que barates i boniques, / i que ben fetes! / Seran l'erveja i "el que diran", / el model i l'alegria / per a dir: diu, i a vora mar. / I els nostres penalls penjats, / llimonos, sarces i sifons, / tota classe de vins i de licors, / ni plantat nos duran de tres torns. / La gent dirà: "xa" que casetes, / que barates i boniques, / i que ben fetes! / Seran l'erveja i "el que diran", / el model i l'alegria / per a dir: diu, i a vora mar. / Les nostres dones prendran el bany i només tiru de l'aigua nos cridaran. / Anirem nosotras en l'albaridó, / i a cadascú la drell / i li "pegarem" un bes o dos.

Baixar a estuejar era: viatge amb carro, tendal baix la figura i festa a l'aire. Després, els menjars del dia de la inauguració i rebre a les dones a besos i en barnús, son somnis provocats per la fam i un excés d'imaginació.

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

15 PIPA. (PAS-DOBLE)
(Popular de la Vall. Antonio Mangrñán. Canta: Ivo Font)

Pipa, mitatera nostra, / eres molt alta i bonica, / Pipa, anpa i gallarda, / tots te tenim molta estima. / Eres simbologia / de dos pobles que te veïns, / i el poble de La Vall / i ane de l'Alfondeguilla. / Rosa d'Alfondeguilla, / Pipa te tenim molt prop, / atrem a collir figues, / que ni agüeló ni ali ni tris. / Passarem un bon rató / distaurant nostres anies, / després tornarem a casa / en el cou ben satisfet. / Pipa d'Alfondeguilla, / tu no saps quant te veïns, / tres ali i cavella, / per això pures el vent. / Tot te desajugem / que te mantingues molt anys, / i quegué nostra descendència, / i quega en tu i sea empur.

Muntanya emblemàtica i Senyera de dos pobles que l'estimen i s'estimen. En aquesta cançó l'agraim els somnis, la llibertat i la protecció que ens ha donat.

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

16 LA PENYA "EL MANOLL". (VALSET)
(Popular de la Vall. Canta: Vicent Quevedo, Ivo Font. Veus: Toni Martín.)

En de la penya El Manoll tenen ofici al pedat, / els de la penya El Manoll tenen ofici al pedat, / però més ofici tenen, / però més ofici tenen, / al carrer i al barri. / Ni tanque ni Pasqual, ni Pasqual, ni Pasqual, / ni tanque ni Pasqual, / ni Pasqual ni Pasqual, / se no tenen res a fer, / ja no tenen res a fer, / ja no tenen res a fer, / perquè el carrer es Bato, / Diu que: "Enderro" "Mosca" no s'ha quedat conformat, / diuen que "Enderro" "Mosca" no s'ha quedat conformat, / i al de la penya El Manoll, / els de la penya El Manoll, / i als de la penya El Manoll, / i als de la penya El Manoll, / El Reg de la Vilavella ha sigut el fracassat, / "el Reg de la Vilavella ha sigut el fracassat", / perquè volia el primer premi, / perquè volia el primer premi, / perquè volia el primer premi, / i en la cursa s'ha quedat. / Es tanta la senyera que hi han elegit per Patrona, / que han elegit per Patrona a Dolores "de la Pen", / i así nos desajugem en millo de caduro mitans, / i a cadura desajugem en millo de caduro mitans, / perquè la penya El Manoll, / perquè la penya El Manoll, / perquè la penya El Manoll, / perquè la penya El Manoll, / a més de desajugar amb el pedat, / cuidaben l'ofici al carrer i al barri.

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

17 BOIRA A PIPA I AL CASTELL... (POPURRI DE JOTES VALLERES)
(Popular de la Vall. Canta: Vicent Quevedo, Ivo Font)

Totes les aixques en tenen, / totes les aixques en tenen / i a mi no me'n volen dir, / tenen les baixques plenes / d'arnelletes i tornats, / i totes les aixques en tenen. / Ni que se volen viadre, / i aixques si volen viadre / i olivetes de no quedat, / meurarem figues roques i olivetes del "Caquello", / i olivetes del "Caquello", / i aixques si volen viadre. / Dia disset de gener, / dia disset de gener / és "la festa Sant Antoni", / anem-te en l'horroza, / sandies, can i alloli, / sandies, can i alloli, / dia disset de gener. / Que tu veges boira en Pipa, / quan tu veges boira en Pipa, / en Penyala i al Castell, / ditat' la barra al pessebre, / pica espant i fes cordell, / pica espant i fes cordell, / quan tu veges boira en Pipa. / Se'n adomen? / Corrien temps de fam. / Totes les jotes gairebé parlen de menjar. / Per si son fallés, / l'illuna, la de la dia: / recomana que ens quedem a casa / i no anem a treballar.

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

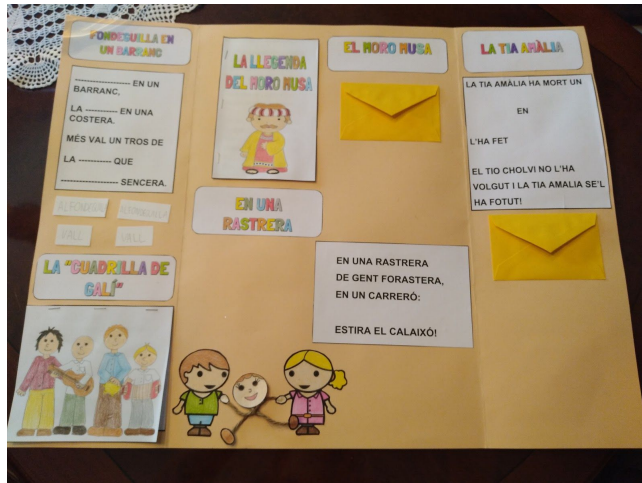
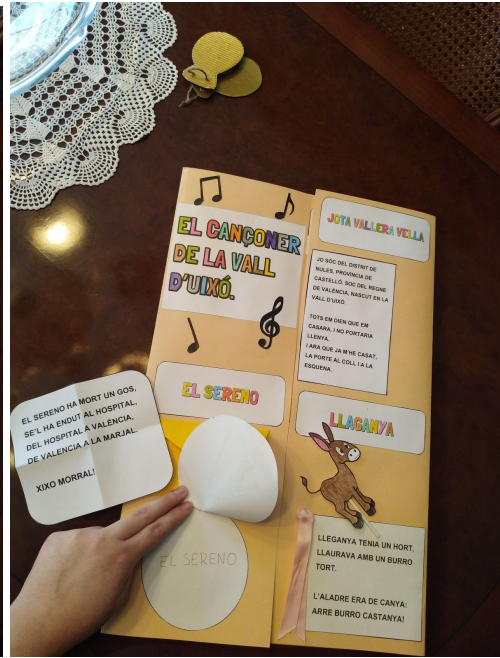
18 QUAN S'ACABE LA GUERRA. (MARXA LENTA)
(Popular de la Vall. Canta: Toni Martín. Veus: Vicent Quevedo, Ivo Font.)

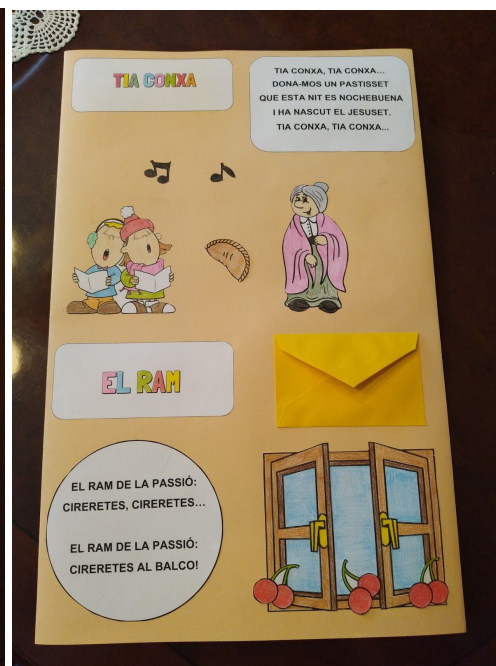
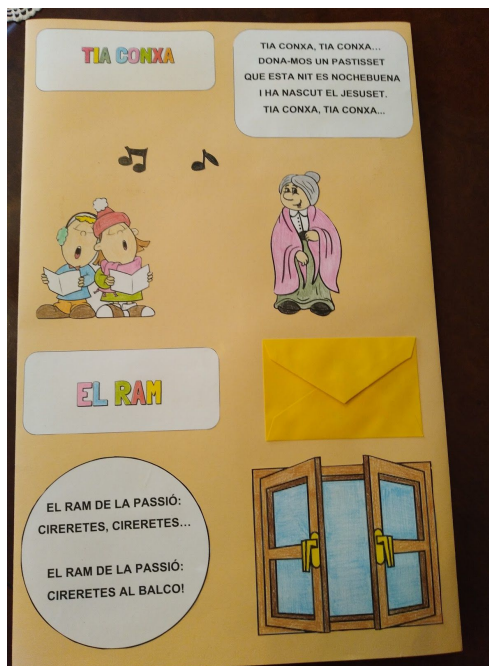
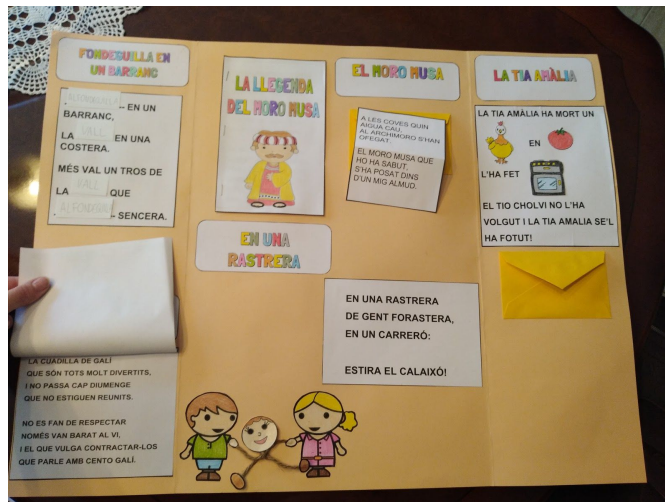
El dia que s'acabe la guerra / al carrer de Conells farem el gran sopar. / El tio Pepe "de Serrano" / una geladira dia que pagarà. / El tio Ramón paga el vi / i Centet "de Maset" pagarà els mellos. / La tia Rosario "la Canya" / paga les bijoques, / ali i bijoques. / Entre "Mosca" i Joaquin "de Pual", / les cangolletes i els cangollets / Dolores "de Sotro" i moi i Rosalita pagarà els bunyols. / Tem a la tia Antoneta / que paga un coroll per tre gran sopar. / La senyera Mari la conella, / que li tira al muscle i no es queda prenat. / La tia Mari "la Serrana" / diu que pagarà un altre conell.

Tantim a l'abell "de Colan" / que si porra la cabra paga el cabell. / La renyó Josefina Laperera nos pagarà l'olla tot l'ovall. / El dole Mercedes "d'Ambrósio" / en rebava de preu nos portarà el vi. / El dia que s'acabe la guerra / al carrer de Conells farem el gran sopar.

Antic crítica de carrer en la qual, aprofitant l'organització d'un gran sopar, el versador ens presenta a tots i a cadascun dels veïns. Per cert, seguint la letre de la canço, no creuen voltes que els qui més tenen menys aportaven?

Adaptacions i modificacions: Toni Martín i Joan Franco
Arranjaments i adaptacions musicals: Amparo Segarra, Vicent Marqués i Toni Martín

El Moro Musa:

<https://www.youtube.com/watch?v=c1ZwbY9474>

Annex 17

LA MÚSICA POPULAR A LA VALL D'UIXÓ: UNA PROPOSTA DIDÀCTICA PER A TRANSMETRE ALS NENS I NENES LES TRADICIONS DEL SEU POBLE.

Qüestionari per a les famílies.

Nom de l'alumne:.....

Coneixeu alguna cançó popular del poble de La Vall?

No.

Sí.

En cas que la resposta siga "Sí", quines?

Moltes gràcies!

Annex 18

Taula d'avaluació.

Nom:			
Sap cantar les cançons treballades a l'aula			
Mostra interès per les cançons que conformen el cançoner creat amb aquest projecte			
Coneix la història del moro Musa			
Sap que és la quadrilla de Galí			
Sap quin és el poble de La Vall d'Uixó i el poble de Alfondeguilla			
Coneix les castanyoles utilitzades per a ballar la jota			
Coneix l'ofici de Sereno			
Sap qué es "l'aguinaldo"			
Ha descobert que és llaurar			
Coneix el joc de la "Rastrera"			
Coneix la costum d'anar al forn a coure els menjars			
Ha descobert les tradicions lligades al dia de rams			

ASSOLIT	EN PROCÉS	NO ASSOLIT
---------	-----------	------------

Diari del mestre.

10 D'ABRIL	ACT. INICIAL	Després de parlar dels diferents elements de la caixa misteriosa (que els ha tingut molt atents), Andrea ha cantat totes les cançons que els pares havien dit que coneixien. La resta han estat molt atents i han demanat que cantem ja alguna de les cançons que havia cantat andrea.
13 D'ABRIL	JOTA VALLERA VELLA	Avui Dario, Unai i Carmela han estat molt dispersos i no han volgut cantar la cançó, no obstant això si han estat participatius a l'hora de fer les castanyoles.
16 D'ABRIL	JOTA VALLERA VELLA	Avui hem tornat a cantar la cançó i hem fet que els nens que a l'altra sessió no van voler participar isqueren els primers a tocar les castanyoles. Dario i Carmela han reaccionat de manera positiva mentre que a Unai fins a mitad sessió no ha volgut cantar amb els companys.
20 D'ABRIL	EL SERENO	Encara que hem fet una xicoteta reflexió sobre la lletra de la cançó, els nens no li han donat gran importància, ja que el únic que volien era que cantarem la cançó.
23 D'ABRIL	FONDEGUILLA	Ha sigut molt fàcil treballar la lletra, ja que menys Minerva i Laila, tots els nens sabien quin era el poble d'Alfondeguilla, ja que hi havien anat alguna vegada.
27 D'ABRIL	LA "CUADRILLA DE GALÍ"	Els ha agradat molt la cançó, sense dir-los res han començat a seguir el ritme movent el cos.
2 DE MAIG	EL MORO MUSA	Els nens han estat molt atents en tot moment, s'han interessat molt preguntant coses de la llegenda i la cançó del moro Musa.
4 DE MAIG	EL MORO MUSA	Durant la setmana els nens han demanat cantar la cançó i que els conte la llegenda, cosa que indica un gran interès per part dels nens.
7 DE MAIG	LLAGANYA	Als nens els ha agradat molt aquesta cançó, els ha fet gràcia que el protagonista fora un burret.
11 DE MAIG	TIA CONXA	Com Carmela al principi de l'activitat no estava

		atenta, he fet que vinga amb mi al mig de l'assemblea, per fer-la protagonista i motivar-la a cantar amb la resta de companys.
14 DE MAIG	TIA AMALIA	No han hagut fets ni accions remarcables.
18 DE MAIG	EN UNA RASTRERA	Als nens els ha agradat molt jugar al joc de la rastrera i quasi tots han sabut cantar la cançó al primer intent.
21 DE MAIG	EL RAM DE LA PASSIÓ	Hem portat el fanalet i els nens han estat de lo més emocionats amb açò, tots han volgut agafar-lo i passetjar-lo per l'aula cantant la cançó del sereno.
25 DE MAIG	ACT. FINAL	Els nens s'han mostrat molt participatius a l'hora de recordar, comentar i cantar les cançons que hem treballat en el projecte. També s'han mostrat molt emocionats al vore els resultats dels seus lapbooks.

Annex 19

	SESSIÓ DILLUNS 15:00-15:45 H.	SESSIÓ DIVENDRES 15:45-16:30 H.
SETMANA 1 (abril 9-13)	ACTIVITAT INICIAL	JOTA VALLERA VELLA
SETMANA 2 (abril 16-20)	JOTA VALLERA VELLA	EL SERENO
SETMANA 3 (abril 23-27)	FONDEGUILLA EN UN BARRANC	LA "CUADRILLA DE GALÍ"
SETMANA 4 (maig 1-4)	EL MORO MUSA	EL MORO MUSA
SETMANA 5 (maig 7-11)	"LLAGANYA" TENIA UN HORT	TIA CONXA
SETMANA 6 (maig 14-18)	LA TIA AMALIA	EN UNA RASTRERA
SETMANA 7 (maig 21-25)	EL RAM DE LA PASSIÓ	ACTIVITAT FINAL

